VILNIUS. 1928 m. RUGPIUČIO mėn. Nr. 2.

EKONOMINĖS PABALTĖS ŽINIOS

NEPERIODINIS INFORMACINIS LEIDINYS.

Lenkų Cinko Pramonės Dirbtuvių Akc. B. Bendzine ir jų vystymasis.

Lenkų Cinko Pramones Dirbtuvių Akc. B. Bendzine priguli prie geriausių ir atsakomingiausių Lenkijos perdirbamojo metalo pramones įstaigų. Tos

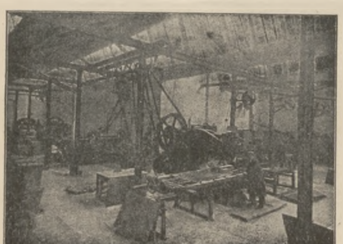

dirbtuves įsikure iš seniau buvusių cinko skardies trintuvių, įkurtų Bendzine jau 1899 m. „Tillmanns'o ir Oppenheim'o" firmos vardu. Po pasaulinio karo tos dirbtuves virto Akcine Bendrove virš minetos firmos vardu. Naujoji tos draugijos valdyba, su vyriausiu direktorium Simonu Furstenbergu priešaky, neatideliodama pradejo atstatineti karo operacijų metu sunaikintas įstaigas, padejus, visu pirma, žymias investicijas, kad praplatinus dabartinę išdirbimo sritį. Pagerinus jau senai esančias cinko trintuves, kuriose visokeriopiai išdirbama cinko skardis, pastatytos jau didžiausiam dirbtuvių plote geležines skardies cinkavimo įmones, ir skardinių cinkuotų kibirų dirbtuve, įrengta jau tam tikri dirbtuvių skyriai, kur išdirbama skiletos skardys ir skardiniai indai. Kartu išvesta ir nuosavi gelžkelio linija, jungianti fabrikų sandelius ir taip, fabrikų išdirbiniai kraunami tiesiog į vagonus, kur jokios blogos atmosferines sąlygos prekems pakenti negali.

Lenkų Cinko Pramones Dirbtuvių Akc. B. Bendzine svarbiausiu eksporto dalyku yra masiniai dirbama

visokeriopos rušies cinkuota skardis, žinoma „C. K. H" markės pavidale, kuri deka savo pirmailes rušies randa sau rinkas visuose Balkanu kraštuose, Pabaltijoj, Skandinavų pusiasaly, Austrijoj, Vengrijoj, lygiai taip pat ir užjurio kraštuose, kaip pav. Argentinoj, Brazilijoj. 1926 m. eksportas į tas šalis sieke apie 15.000 tonų.

Ta taip svarbi lenkų cinko pramones šaka kaskart vis auga. 1927 metais beveik visuose dirbtuves skyriuoe įvestos naujausios rušies mašincs kurių pasekmes tos, kad produkcija racijonaliai gaminama kur kas jau padidėjo.

Dabar Lenkų Cinko Pramones Akc. B. Bendzino Dirbtuvėse dirba apie 1000 darbininkų ir per metus pagamina 24,000 tonu, kurių 2/3 suvartojama pačiame krašte, o 1/3 tenka užsieniui.

Baigiant reikia dar priminti, kad Lenkų Cinko Pramones dirbtuvių Akc. B. Bendzine Rymo Pavyzdinių dirbinių parodoj 1926 m. ir 1927 m. Paryžiaus Ekonominej parodoj gavo „Grand Prix" ir Aukso Medalio dovanas.

VILNIUS. 1982 m. RUGPIUČIO mėn. Nr. 2.

EKONOMINĖS PABALTĖS ŽINIOS

NEPERIODINIS INFORMACINIS LEIDINYS.

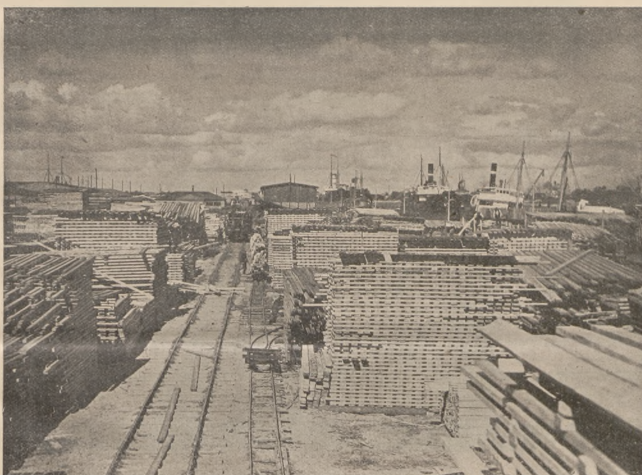

VARDAN ŪKIŠKOJO ATSTATYMO.

Im Namen des wirtschaftlichen Wiederaufbaues.

Jau nuo ejles menesių yra plačiai diskutuojams normalaus ukiško bendradarbiavimo klausimas tarp tautų, gyvenančiu Pabaltej. Drįstame taip pasakyti dodel, kad šiandien aklinai uždarytas lenku - lietuviu rubežius ukiškiems santykiams, stabdo ne tik dvieju praštų gyvenimą, kurie betarpiai į tą klausimą įeina, bet šiandienis nenormalus dalyku stovis taip pat neigiamaı atsiliepia ir į visu kitų Pabaltej esamu Europos kraštu ukiškajį išsivystymą. Sunormavime lenku-lietuviu ukiškųju santykiu, pirmon eilen yra užinteresuota Lietuva ir šiaures-rytu Lenkų respublikos dalis. Tu santykių rezultatai turetu dideles reikšmes taip pat Latvijai, ir padidejęs ūkiškojo Lietuvos gyvenimo tempas, negaletų ilgesniam laikui palikti be įtakos ir į mažejančius gyventoju skaičiumi Rytprusius. Pagaliaus, jeigu S. S. S. R. nuoširdžiai prisidetu prie ukiškojo bendradarbiavimo su vakaru tautomis, tai butu vienintele priemone mobilizavimui Baltgudijos ir Ukrainos turtų, kurie šiandien neturi trumpiausiu keliu į Pabaltes uostus. Iš to matome, kad dalykas eina apie tarptautinę problemą, turinčią pirma eiles reikšmes.

Tarp savęs kovoja dvi tezes. Šaltiniu vienos tezes yra politinis įnirtimas, kuris savaime aiškus pas jaunas tautas, nesenai su vargu iškovojusias savo nepriklausomybes ir todel sunkiau nusileidžiama nekaip pas senas valstybes: pirmon eilen užsiemusias savo ukiškojo gyvenimo organizacija. Šaltiniu antros tezes yra ekonominis solidarizmas, vis labiau tiesiantis sau kelią visame pasauly. Lietuvoj, be abe-

BALTIJOS UOSTAI. — DIE BALTISCHE HAFEN.

Lenkijos medžlu krovimas Dancigo uoste.
Verladung des Polnischen Holzes im Danziger — Hafen.

Seit einer Reihe von Monaten wird die Frage einer normalen wirtschaftlichen Zusammenarbeit zwischen den am Baltikum lebenden Nationen ausführlich diskutiert. Wir wagen dies zu behaupten, da die hermetisch für dem Wirtschaftsverkehr gesperrte polnisch-litauische Grenze nicht nur das Leben zweier Lander, die unmittelbar in Frage kommen hemmt, der heutige unnormale Stand der Dinge wirkt sich vielmehr negativ auf die wirtschaftliche Entwicklung der am Baltikum gelegenen europaischen Lander aus. An der Aufnahme des polnisch-litauischen Wirtschaftsverkehrs ist in erster Reihe Litauen und der nördlich-östliche Teil der polnischen Republik interessiert. Diesier Verkehr müsste jedoch weitgehende Folgen für Lettland haben und das gesteigerte Tempo des litauischen Wirtschaftslebens könnte auf langere Dauer nicht ohne günstigen Einfluss auf das sich heute entvölkernde Ostpreussen bleiben. Schliesslich wenn auch der Verband der Sovietrepubliken aufrichtig der wirtschaftlichen Zusammenarbeit mit den Völkern des Westens beitreten sollte, würde dies zweifelsohne zur Mobilisierung der Reichtümer Weissrusslands und Ukraina's beitragen, die heute den kürzesten Weg zu den baltischen Hafen entbehren. Es handelt sichalso um ein internationales Problem von erstrangiger Bedeutung.

Zwei Thesen streiten miteinander. Die Quelle der einen ist eine politische Verbissenheit, die was klar erscheint schwieriger bei jungen Nationen weicht, welche erst vor kurzem und mit Mühe ihre Unabhangigkeit erkampft haben, als bei alten Staaten, die vor allem mit der Organisation ihres Wirtschaftslebens beschaftigt sind. Die Quelle der zweiten These ist der wirtschaftliche Solidarismus, der sich heute immer mehr den Weg in der ganzen Welt

jo, yra šalininku vienos ir antros tezes, be to, pašalinimo šalininkai kliučių, kurios šiandien stabdo gyvybes syvų cirkuliaciją Pabaltes Europos ukiškojo organizmo didžiumoj, priklauso prie tų sluoksnių, kurie yra ankštai surišti su ukiškuoju gyvenimu.

Ginklo bei ukiškųjų karų laikotarpis jau praejo ir žmonija šiandien užimta mintimi, kaip užtikrinti alkanoms masems kasdieninę duoną, kaip sukurti bent minimalinį gerbuvį, prie kurio mes prieškariniame periode buvom pripratę. Del to viso pasaulio viešoji opinija (išskiriant, tur but, tą mažumą, kuri iš šiandienines padeties lenku - lietuvių santykių turi šiokią tokią naudą) yra butinai nusistančiusi už ukiškojojo bendradarbiavimo pradejimą. Tos opinijos spaudimu, visai neatsižiurint į visokius sunkumus, nuolat artinasi bendradarbiavimo periodas.

Su dideliu vargu užmegstos pirmosios kalbos. Betarpis kontaktas suinteresuotu kraštu yra jau didelis žingsnis pirmyn. Tų derybų vilkinimas niekur neišaukia tiek nerimo, kiek Vilniuj. Nekalbame čia, žinoma, apie tas sferas Lietuvoj, kurios neturi galimybes laisvai išreikšti savo nuomones.

Musu spauda pastate sau tikslu platinti susipratimą tarp plačiausiu visuomenes sluoksnių, o ypatingai tarp ukiškųjų Lietuvos sferų ir galimybes ribose kaimyninių valstybių tarpe, kad Pabaltes kraštų, o ypač kraštų, esančių Nemuno baseine ukiškiškųjų interesų bendrumas, visai neatsižvelgiant įvairių politiniu antagonizmų, egzistuoja. Mūsų darbą tęsiame, tikedamiesi bendros geresnes ateities. Žmones, kurie musų spaudoj skleidžia susipratimo obalsius, per eilę metų Vilniaus publicistikoj nuosakiai truse opinijos išdirbimui ir lenku visiomenej apie susitarimo būtinimą su kaimynu—Lietuva. Susenusių animozijų pašalinimas, įkvepimas bešališkų įvertinimo intencijų ir siekimų, ešančių pas kaimynus, pagarbos link jo organizacinio darbo,— nera lengvu dalyku. Neatsižvelgiant į tai, nuovokos evoliucija Lenkijoj, be abejones, yra. Nuovokos esimą patvirtina ir lietuvių veikejai, atlankiusieji Lenkiją. Paminekime nors ir prof. Biržišką, turintį visos Lietuvos pagarbą ir pasitikejimą. Noretumem, kad ta nuovokos evoliucija pažengtu ir Lietuvoj pirmyn. Paliekant nuošaliai politines pažiūras, su giliausiu įsitikinimu tvirtiname, kad tokia nuovoka yra butina sąlyga kasdienes duonos klausimo išrišimui, nes tai yra butiniausios dienos reikalas neturtingiems žmonems, o ypač nukentejusioms nuo karo krašto dalims.

bahnt. In Litauen gibt es zweifelsohne Anhänger der einen und der anderen These, wobei die Anhänger der Beseitigung des Hindernisses, das heute die Zirkulation der Lebenssäfte im Wirtschaftsorganismus des am Baltikum gelegenen Europas hemmt, zum grössten Teile denjenigen Kreisen angehören, die mit dem Wirtschaftsleben eng verbunden sind.

Die Periode der Waffen — und Wirtschaftskriege ist schon hinter uns und die Menschheit ist heute mit dem Gedanken beschaftigt den hungrigen Massen das tagliche Brot zu sichern und wenigstens den minimalen Wohlstand zu schaffen, an den wir uns in der Vorkriegsperiode gewöhnt haben. Deswegen ist die ganze öffentliche Meinung der Welt mit Ausnahme jener, vielleicht wenigen, die aus dem heutigen Stand der polnisch-litauischen Verhaltnisse unmittelbar einen Nutzen ziehen unbedingt für die Aufnahme einer wirtschaftlichen Zusammenarbeit. Unter dem Druck dieser Meinung nahert sich die Periode des Zusammenwirkens trotz grosser Schwierigkeiten unentrinnbar ihrem Anfang.

Mit Mühe wurden die ersten Gesprache angeknupft. Der unmittelbare Kontakt der interessierten Parteien ist schon allein ein grosser Schritt vorwarts. Die Verschleppung der Verhandlungen ruft nirgends soviel Ungeduld hervor, wie in Wilno. Vir sprechen hier allerdings nicht über jene Kreise Litauens, die keine, Möglichkeit haben ihre Meinung frei auszusprechen. Unser Verlag hat es sich zur Aufgabe gestellt unter den weitesten Kreisen der Bevölkerung und insbesondere unter den Wirtschaftskreisen Litauens sowie tunlichst in den Nachbarsstaaten das Bewustsein zu verbreiten, dass eine Gemeinsamkeit der Wirtschaftsinteressen am Baltikum und insbesondere in den im Flussgebiet des Niemen gelegenen Landern, allen politischen Antagonismen zuwider besteht. Unsere Arbeit wird von dem Gedanken einer gemeinsamen bes seren Zukunft geleitet. Die Persönlichkeiten, die im Wege unseres Verlages Losungen über die Verstandigung verkunden, haben im Laufe einer Reihe von Jahren in der Wilnaer Publizistik eine von Ausdauer begleitete Arbeit geleistet, um auch in den polnischen Kreisen die Meinung reifen zu lassen, dass eine Verstandigung mit dem litauischen Nachbar notwendig sei. Die Beseitigung der veralteten Feindseligkeiten, die Einimpfung einer treffenden Beurteilung der Intentionem und der Bestrebungen, die beiden Nachbarn vorherrschen und der Achtung fur deren organisatorische Arbeit ist keineleichte Sache. Trotzdem unterliegt dies Begriffsevolution in Polen keinem Zweifel. Dass eine solche besteht, dies bestatigen jene litauischen Faktoren, die Polen besucht haben. Wollen wir nur des sich einer allgemeinen Hochschatzung und des Vertrauens von ganz Litauen erfreuenden Professors Biržyszka erwahnen Wir würden es wünschen dass diese Begriffsevolution in Litauen rasch vor sich gehe. Indem wir politische Rucksichten beiseite lassen, stellen wir mit tiefster Ueberzeugung fest, dass diese Begriffsevolution eine unentbehrliche Bedingung fur die Lösung der taglichen Brotfrage ist, die heute die brennendste Frage besonders fur mittellose Menschen und fur die vom Kriege ammeisten heimgesuchten Teile des Landes.

BALTIJOS UOSTAI. — DIE BALTISCHE HAFEN.

Keliamieji kranai Odynes uoste.

Verladungskräne im Odynia — Hafen.

Užsienio prekybos ir tranzito klausimas.

Kame gludi ukiškoji Lietuvos ateitis? Lietuvos respublika, po Klaipedos prijungimo, gavo priejimą prie juros. Daugiau devyniasdešimt kilometrų juros rubežiaus—tai, be abejones, yra gan daug santyky su valstybes plotu; be to, buvęs gerai techniškai įrengtas uostas, — visa tai yra veiksniai, kurie apibrežia kelius, kuriais anksčiau ar veliau tures eiti ūkiškoji Lietuvos politika, jeigu ji nenores savivališkai atsiduoti išnykimui.

Nemunas kartu su Vilija sudaro pirmaeilę komunikacinę arteriją, jungiančią didelius žaliavos plotus, pirmon vieton medžio su išplukdimu juron, prie kurios yra milžiniškos pardavimo rinkos. Be to, Nemuno rolę didina gelžkeliai. Jų linkmę nustate senosios Rusijos komunikacine politika, atimdama kraštui daug ke-

Die Aussenhandels und Transitfrage.

Worin liegt die wirtschftliche Zukunft Litauens? Die litauische Republik hat durch den Anschluss Memels den Zutritt zum Meere gewonnen.

Ueber 90 Kilometer Meeresgrenze, also zweifellos viel im Verhaltnis zum Staatsgebiet, sowie eine technisch sehr gut ausgerusteter Hafen — das sind Faktoren, die in entscheidender Weise die wege bezeichnen die notgedrungen früher oder spater die Wirtschaftspolitik Litauens gehen muss, wenn dieses sich freiwillig nicht dem Verderben weihen will.

Der Niemenfluss samt der Wilja bilden eine erst rangige Verkehrsarterie grosse Rohstoffreservoire, vor allem von Holz, mit dem Ausgang zum Meere, mit den an diesem gelegenen riesigen Absatzmarkten bindet. Die Rolle des Niemen ergänzen die Eisenbahnwege. Deren Richtung wurde von der Verkehrspolitik des ehemaligen Russland bezei-

lių, butinų normaliam ukiškam išsivystymui nepriklausomos valstybes. Iš tų ribų paliko tik dvi svarbios gelžkelio linijos: Liepojus—Romnai, kurios išejimas juron randasi latvių teritorijoj ir Karaliaučius — Virbalis, Kaunas — Ryga.

Iš tu trijų komunikaciniu linijų— vienos vandens ir dviejų gelžkelio, šiandien normaliai funkcionuoja tik viena, butent: gelžkelis jungiantis Karaliaučių su Ryga. Šalia jos esanti linija, kuri del stokos kitu laikinai įgavo nenormaliai dideles reikšmes, yra tai — Šiauliai—Panevežys—Dvinskas, jungianti Lietuvą su Sovietų teritorija. Tokiose sąlygose Lietuva savivaliai nebeturi betarpiškų apsimainymo santykių su Lenkija, (palaiko juos aplinkiniais keliais, kas matomai turi daug kainuoti) del patogiausių gelžkelio sujungimų stokos aprubežiuoja savo santykius su SSSR ir sumažina savo apyvartą juros keliu del labai didelio lenkų ir rusų tranzito. Anksčiau apibrežtose sąlygose, santyky su labai patogia geografine padetimi, Lietuvos užsienio prekyba yra nenaturaliai maža, o kartu ir labai vienašališka. Išanalizuokime Lietuvos užsienio prekybą 1926 m.

	Atvežimas	Išvežimas
	Tūkstančių litų	
Bendrai	240.703	253.300
Vokietija	129.542	118.578
SSSR	3.245	2.119
Pabaltes valstybes (Latvija, Estija, Suomija)	11.896	27.068
Valstybes, naudojančiosios beveik imtinai juros keliu — Anglija, Danija, Belgija, Prancuzija, Holandija, (Š. Amerika) . .	52.760	85.146
Valstybes surištos žemes keliu: Čechoslovakija, Šveicarija, Italija . . .	17.279	1.562
„Kitos valstybės" .	25.279	9.907

Tarpe „kitų valstybiu" yra stengiamasi paslepti apyvartos santykių poziciją su Lenkija. Pagal lenkų statistiką tos pozicijos verte siekia 20milijonų litų.

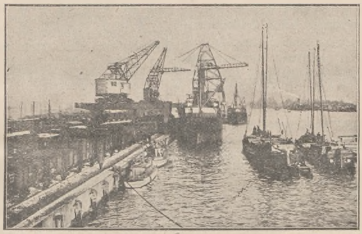
Ką mes matome? Iš atvežtų Lietuvon prekių daugiau negu puse atitenka Vokietijai—gi išvežime bent kiek mažiau negu puse. Pabaltes valstybes nelošia pagrindines roles užsienio prekyboj su Lietuva, o SSSR baveik visiškai neturi reikšmes Lietuvai, nes prekyba juros keliu kiekvienu atveju lieka užpakaly šalia labai svarbios prekybos sausžemiu su Vokietija. Pigus juros transportas, tas stebuklingas ukiškas valstybiu ginklas, turintis nuosavas juros pakrantes, savo plotu atsakančias jų ekonominiam išsivystymui — lieka neišnaudotas.

Įsižiurekime į tranzitą. Iš prekių, pervežtų per Lietuvą, buvo:

Iš Vokietijos	202.191	tonų arba	71.2%
„ SSSR	56.696	„ „	20.3%
„ Latvijos	4.011	„ „	1.0%
„ Prancuzijos	7	„ „	0.0%
„ Estijos	5	„ „	0.0%
„ kitų valstybių	19.697	„ „	7.0%
Viso	283.606	tonų arba	100,0%

Skaitlines rodo, kad tranzitas per Lietuvą didžiumoj apima tas prekes, kurios eina iš Vokietijos į Rusiją ir Latviją, ir tik mažumoj rusų prekes, einančias Vokietijon. Likusios valstybes nelošia jokio vaidmens lietu-

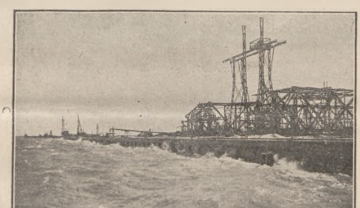
BALTIJOS UOSTAI. — DIE BALTISCHE HAFEN.

Naujausi krovimo įsiaisymai Dancigo uoste.

Die neuesten Verladungseinrichtungen im Danziger — Hafen.

BALTIJOS UOSTAI. — DIE BALTISCHE HAFEN.

8 metrų gilumo Gdynės uosto pietų molas.

8 meter tiefes Südmolo im Gdynia — Hafen.

chnet, indem dem Lande viele Wege, die fur die normale wirtschaftliche Entwicklung eines unabhangigen Staates unentbehrlich sind, genommen wurden. Aus dieser Periode blieben nur zwei Eisenbahnlinien von grosser Bedeutung Libau-Romny, deren Ausgang sich auf lettischen Gebiete befindet, sowie die Eisenbahnlinie Königsberg—Wierzbolowo—Kowno—Riga.

Von diesen drei Verkehrslinien, einer Wasser—und zwei Eisenbahnlinien, funktioniert heute nur eine normal, und zwar die Eisenbahnlinie, die Königsberg mit Riga verbindet. Neben ihr gibt es noch eine Linie, die in Mangel von anderen momenten eine unnaturlich grosse Bedeutung erlangt hat, d. i. die Linie Szawle—Poniewież— Dynaburg, die Litauen mit dem Sowietteritorium verbindet. Unter diesen Bedingungen entblösst sich Litauen freiwillig des unmittelbaren Austauschverkehrs mit Polen (es unterhalt denselben auf dem Umwege, was naturlicherweise viel kosten muss), es schrankt seine Verhaltnisse angesichts des Mangels der gunstigsten Eisenbahnferbindungen mit der Union der Sowietrepubliken ein und vermindert seine Umsätze auf dem Seewegę um den gesamten polnischen und russischen Transit. Unter solchen Umstanden ist der Aussenhandel unnaturlich gering im Verhaltnis zur ungemein gunstigen geographischen Lage und gleichzeitig sehr einseitig. Wollen wir nun den Aussenhandel Litauens im Jahre 1926 analysieren:

	Einfuhr	Ausfuhr
	in Tausenden Lits	
Insgesamt . . .	240.703	253.300
Deutschland . . .	129.542	118.578
V. d. S. S. R	3.245	2.119
Baltische Staaten (Lettland, Estland, Finland)	11.896	27.068
Staaten, die sich ausschlisslich oder fast ausschliesslich des Seeweges bedienen (England, Belgien, Danemark, Frankreich, Holland, Vereinigte Staaten) .	52.760	85.146
Lander, die vor allem durch dem Land weg gebunden sind (Tschechoslowakei, Szweiz, Italien) . .	17.056	1.562
Sonstige Lander	25.792	9.907

Unter den „sonstigen Landern" wird die Post, die den Austauschverkehr mit Polen betrifft, sorgfaltig verborgen — Laut polnischer Statistik belauft sie sich auf etwa 20 Millionen Lits.

Was sehen wir nun? Von den nach Litauen eingefuhrten Waren entfallt dem Werte nach mehr als die Halfte auf Deutschland, in der Ausfuhr etwas weniger als die Halfte. Die baltischen Staaten spielen keine grundlegende Rolle im Aussenhandel Litauens. Der Verband der Sowietrepubliken hat fur Litauen uberhaupt keine Bedeutung, schliesslich bleibt der Handel im Seewege jedenfalls hinter dem kontinentalen Handel, vorwiegend mit Deutschland, zuruck. Der billige Seetransport, diese wunderbare Waffe jener Lander, die eine eigene Meeresküste in einem ihrer wirtschaftlichen Entwicklung entsprechenden Masse besitzen, bleibt unausgenutzt.

Sehen wir uns den Transit an. Von den Waren, die Litauen passierten, stammten aus:

Deutschland	202,191	Tonnen d.i.	71,3%
dem Ver. der S. S. R.	57,696	„ „	20,3%
Lettland .	4,011	„ „	1,4%
Frankreich .	7	„ „	0,0%
Estland .	5	„ „	0,0%
anderen Landern .	19,697	„ „	7,0%
zusammen	283,607	„ „	100,%

Die Ziffern beweisen, dass der Transit uber Litauen in seiner riesigen Mehrheit Waren umfasst, die aus Deutschland nach Russland und Lettland gehen, und in geringerem Umfange russische Waren, die nach Deutschland gehen. Die ubrigen Lander spielen im litauischen Transit gar keine Rolle. Die Achse des Tauschverkehrs Litauens lauft dem Baltikum entlang und nicht in der Richtung nach dem Baltikum. Die heutige Wirtschaftspolitik Litauens stellt sich also den naturlichen Entwicklungsbedingungen, zum Schaden der gesamten Bevölkerung Litauens, zum Schaden des Stattes selbst, entgegen.

viškam tranzite. Lietuvos apyvartos santykių ašis šiandien eina išilgai Baltijos juros, bet ne link jos. Šiandienine ukiškoji Lietuvos politika eina prieš naturales vystymosi sąlygas su žala visiems Lietuvos gyventojams ir pačiai valstybei.

Kitoj straipsnio vietoj, miškų problemai pašvęstoj, esančių Nemuno baseine, kalbama bus plačiai apie tos politikos rezultatus Klaipedai ir apie nuostolius, kokie gaunasi neišnaudojant Nemuno, kaipo naturales vandens arterijos.

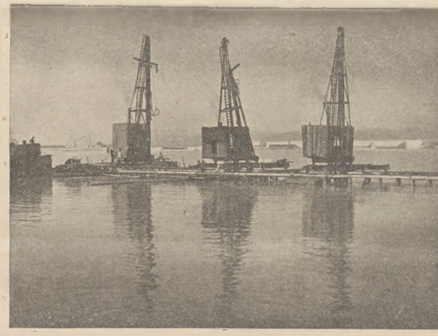
Deka savivališko tranzito aprubežiavimo per Lietuvą, naikinamas tuo budu ūkiškojo gyvenimo tempas, atimama nuo žmonių tie darbai, kuriuos tranzitas ir surištas su juo [apdirbimas žaliavos, vežamos per Lietuvą, galetu jiems duoti. Valstybes nuostoliai pasireiškia nuostolingam gelžkelių uky. Gelžkeliai šiandien visam pasauly yra pelningiausia valstybine įmone. Lietuvoj gi, 1926 m. jie dave 10 milijonų litų deficito. Įplaukos iš gelžkelių šiais metais nuo 1 kilometro naudojamo tinklo Lietuvoj siekė 27.8 litų, tuo tarpu kaip kaimyninej Lenkijoj 65 auksinus, t. y., daugiau 70 litu. Deficitinis Lietuvos gelžkelių ukis, didžiausiu atveju yra išdava savivališko prekybinio judejimo panaikinimo su Lenkija ir per teritoriją su SSSR.

Ūkiškos pažangos motoru šiandien yra komunikacinis išvystymas. Lietuva turi per mažai gelžkelių. Jai reikalinga naujos gelžkelių linijos, visų pirma, sujungimas Klaipedos su Kaunu. Kapitalo įplaukimas jų statymui vienok priklauso nuo gelžkelių rentingumo (pelningumo), jų pelningumas — nuo judejimo atidarymo su Lenkija. Yra tai užburtas ratas, iš kurio tera tik viena išeitis: judejimo atidarymas — nuo pietų - rytų puses į šiaures-vakarus ir atvirkščiai.

Turime prieš save du aiškius pavyzdžius, kokia ukiškoji politika yra naudingesnė: ar ta, kuri remiasi ant prekybinio judejimo išilgai pamario, ar ta, kuri eitų link juros. Pirmą iš jų pasirinko Lietuva, atsirubežiuodama nuo Lenkijos. Antra atiteko Danzigui. Užregistruotų laivų, įplaukiančių Danzigan, 1913 m. tonažas sieke neto 931.000 tonų. 1922 m. — 1423 ton.; 1926 m. — 3.432 ton.; pagaliaus 1927 m.—3.900 ton. Dabartiniu laiku Danzigas yra vienu iš pirmaeilių Europos uostų, turinčių nemažos tarptautines reikšmes. Kaip visa tai atsiliepe į ūkiškąjį Danzigo gyvenimą, liudija skaitlines iš keletos paskutinių metų. Apie ūkiškojo gyvenimo pulso padidejimą galima spręsti iš sulengvintai gauto kredito, kurio liudimu yra diskontinis pamatas. 1924 m. jis sieke 12%; 1925 m. — 10%, pradžioj 1926 m. — 9%, gi nuo puses 1927 m. — 6%. Protestuotų vekseliu kiekis pirmam 1926 m. pusmety sieke 1561, veliau gi, laipsniškai mažejant, ir antrame 1927 m. pusmety— jau tik 704. Puolimo skaičius 1926 ir 1927 metais nupuole beveik trigubai. Fenomenalinis Danzigo uosto išsivystimas visiškai pakeite ukiškojo gyvenimo pulsą. Lai niekas nesako, kad tranzito klausimas yra kokiu tai atkirstu skirtingu klausimu, kurio geras ar blogas stovis neatsiliepia į ūkiškąjį krašto gyvenimą. Danzigo pavyzdys liudija, kad yra visai atvirkščiai.

Šalia Danzigo, tiesiog amerikonišką išsivystimą rodo Gdynes uostas, kurio prieš kelis metus dar nebuvo. Laivų tonažas, užregistruotu įplaukiant 1924 m., sieke 14 tūkst. tonų; 1925 m. — 75 tūkst. tonų, 1926 m.—206 tukst. tonų, 1927 m.— 423 tukst. tonų. 1931 m. Gdynes uostas bus paruoštas išvežimui 1000 tonų anglies ir 367 tūkst. tonų kitų kroviniu kas menuo. Gdynes išsivystymas Danzige iššauke konkurencinį judejimą. Del tos priežasties esantieji techniški įrengimai negali aprepti darbo. Todel Danzigas pradejo statyti naują baseiną, kurio techniškas įrengimas duos galimybes iškrauti 1.200 tonų kas valandą. Išsivystymas lenkiškų uostų ir surištas su jais ūkiškojo gyvenimo išsivystymas apie juos, yra išdava deka jų turėjimo ne nuosavaus Hinterlando. Danzigas po karui perejo atvirkščią evoliuciją prie tos operacijos, kuriai savivaliai atsidave Lietuva. Surištas su Lenkija Dancigas gavo didelį ukišką plotą einantį link jo, kokio prieš karą neturejo. Lietuva gi savivaliai atskyre Klaipedą nuo tokio didžiulio ploto ir del tų pačių priežasčių pasmerke savo gelžkelius vegetacijai.

BALTIJOS UOSTAI. — DIE BALTISCHE HÄFEN.

Gdynes uosto fragmentas.

Pragment aus dem Gdynia — Hafen.

An einer anderen Stelle, einem dem Holzproblem im Flussgebiete des Niemen gewidmeten Artikel, sprechen wir ausführlich über die Folgen dieser Politik für Memel und über die Schaden, die aus der Nichtausnützung des Niemen, als natürlicher Wasserarterie, resultieren.

An der freiwilligen Einschränkung des Transits über Litauen verliert das Tempo des Wirtschaftslebens, es verliert die Bevölkerung, indem jene, denen der Transit und die mit demselben verbundene Verarbeitung der nach Litauen einströmenden Rohstoffe, Arbeitsmöglichkeiten bieten wurden, solcher entblösst sind. Die Verluste des Staates aussern sich in der unrentablen Eisenbahnwirtschaft. Die Eisenbahnen sind heute auf der ganzen Welt die rentabelsten Staatsunternehmungen. In Litauen ergaben sie im J. 1926 ein Defizit von 10 Millionen Lits. Die Eisenbahneinnahmen beliefen sich in diesem Jahre pro Kilometer des exploitierten Eisenbahnnetzes in Litauen auf 27,8 Lits, während sie im benachbarten Polen 65,0 Zloty d. i. über 70 Lits ausmachten. Die Defizitwirtschaft der Eisenbahnen ist in riesigem Grade das Resultat der freiwilligen Verzichtleistung Litauens auf den Warenverkehr mit Polen und über dessen Gebiet mit [dem Verbande der S. S. R.

Die Entwicklung des Verkehrs ist heute die Triebfeder des wirtschaftlichen Fortschritts. Litauen hat eine ungenugende Anzahl von Eisenbahnen. Es hat neue Linien, vor allen aber eine Verbindung Memels mit Kowno, nötig. Der Kapitalszustromader den Bau ermöglichen soll, ist jedoch von der Rentabilität der Eisenbahnen abhangig, deren Rentabilität in weiterer folge aber von der Eröffnung des Verkehrs mit Polen. Es ist dies also ein *circulus vitiosus*, von dem es nur einen Ausweg gibt, die Öffnung des Verkehrs von Sudost nach Sudwest, und umgekehrt.

Wir haben vor uns zwei markante Beispiele, welche Politik nutzlicher ist: jene die auf dem Warenverkehr längs der Seekuste oder in der Richtung zur Seekuste basiert. Die erste hat Litauen gewahlt, indem es sich von Polen absonderte, die andere fiel Danzig zuteil. Die Resultate sprechen allein fur sich. Die Tonnage der beim Einlaufen nach Danzig registrierten Schiffe betrug im J. 1913 netto 931.000 Tonnen, im J. 1922 — 1423.000 Tonnen, im J. 1926 — 3,432.000 Tonnen, schliesslich im J. 1927—3.900.000 Tonnen. Im gegenwärtigen Moment ist Danzig einer der erstrangigen europaischen Häfen von zweifelsohne ansehnlichen internationaler Bedeutung. Welchen Einfluss dies auf das Wirtschaftsleben Danzings hatte, beweisen die Ziffern der letzten Jahre. Ueber die Hebung des Tempos des Wirtschaftslebens lasst sich aus der Leichtigkeit der Kreditgewinnung schliessen, worüber der Diskontsatz Beweis liefert. Der Diskontsatz betrug im Jahre 1924—12% im J. 1925— 10%, am Anfang d. J. 1926 — 9%, seit Mitte 1927 6%. Die Zahl der protostierten Wechsel belief sich im ersten Halbjahr 1926 auf 1561, wobei sie allmählich sinkend im zweiten Halbjahr 1927 schon nur 704 ausmachte. Die Zahl der Konkurse in den Jahren 1926, 1927 sank beinahe dreifach. Die phanomenale Entwicklunh des Danziger Hafens änderte vollkommen den Puls des Wirtschaftslebens. Niemand behaupte also, dass die Transitangelegenheit eine abgesonderte und selbstandige Frage sei, deren gunstiger oder ungunstiger Stand auf den Gesamtkompleks des Wirtschaftlebens eines Landes keine Wirkung hat. Das Beispiel Danzigs beweist, dass dies umgekehrt ist.

Neben Danzig weist der Hafen von Gdynia, der von einigen Jahren noch nicht existierte, eine direkt amerikanische Entwicklung auf. Die Tonnage der beim Einlaufen in den Hafen registrierten Schiffe betrug im J. 1924—14.000 Tonnen, im J. 1925— 75.000 Tonnen, im J. 1926—206.000 Tonnen. im J. 1927—423,000 Tonnen und im J. 1931 wird der Gdynia Hafen imstande sein ein Million Tonnen andere Ladungen monatlich auszufuhren. Die Entwicklung von Gdynia hat in Danzig eine Konkurrenzbewegung hervorgerufen. Angesichts dessen, dass die bestehenden technischen Einrichtungen der Arbeit nicht nachkommen können, hat Danzig mit dem Bau eines neuen Bassins begonnen, dessen technische Einrichtungen die Ausladung von 1.200 Tonnen per Stunde ermöglichen werden. Die Entwicklung der polnischen Hafen und die mit ihnen zuruckzufuhren, dass diese Hafen ihr eigenes Hinterland besitzen. Danzig machte nach dem Kriege eine umgekehrte Evolution im Verhaltnis zur Operation, der sich Litauen freiwillig ein unterzogen hatte, durch mit Polen verbunden gawann Danzig ein unfangreiches wirtschaftliches Gebiet das nach ihm gravitiert, welch eines es vor dem Kriege nicht besass Litauen beraubte freiwillig Memel eines solchen umfangreichen Gebietes und verurteilte aus den gleichen grunden seine Eisenbahnen zu einem Scheinleben.

Nuostolių, iš priežasties blogos situacijos, turi ne tik Lietuva, bet jų turi ir gyventojai deka sutrukdyto Liepojaus prekių įplaukimo, be to, tų nuostolių turi Vilniaus krašto gyventojai. Kas nuosekliai susipažino su esama šiandien padetimi, kas duoda sau ataskaitą, kokia skriauda yra šiandien kelių kraštų plačioms masems uždarymas lenkų - lietuvių rubežiaus,—tas negali nustoti dirbęs del pergales tezes ukiškojo susipratimo. Ūkiškan žmonių gyveniman, gyvenančių Nemuno baseine, tas susipratimas privalo įnešti lig tol niekad nematytą gyvumą.

Die Verluste infolge der gegenwartigen ungünstigen Lage tragt nicht nur Litauen, es tragt sie die Bevölkerung Libaus, dem der Warenzustrom entzogen wurde, es tragt sie auch die Bevölkerung des Wilnaer Gebietes. Wer sich genau die heutige tatsachliche Lage vergegenwartigt hat, der gibt sich daruber Rechnung, welches Unrecht fur die breiten Massen der Bevölkerung einiger Lander die Sperrung der polnisch-litauischen Grenze ist, der kann nicht Halt machen im Streben zum Siege der These einer wirtschaftlichen Verstandigung. Sie muss in das Wirtschaftsleben der Völker, die im Flussgebiete des Niemen leben, eine bisher unbekannte Belebung hineintragen.

MIŠKO TURTAI NEMUNO BASEINE.

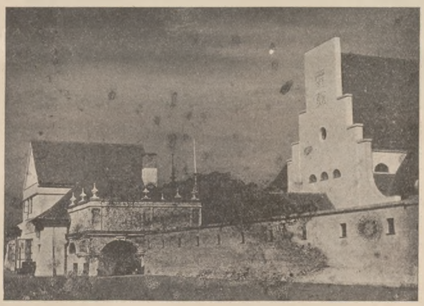
Der Holzreichtum im Flussgebiete des Niemen.

Vidurines ir Rytu Europos kraštuose, o ypatingai Nemuno baseine, miško turtų racionales eksploatacijos reikalas kaskart darosi vis didesnis. Šalių, esančių prie tos upes, kaip štai: Lietuvos Respublikos, šiauresrytu Lenk. Resp. dalių (Vilniaus, Gardino ir Naugardelio apylinkes) ir Rytprusiu gamta yra neturtinga. Mineralinių turtų stoka, o be to dar negeriausios rušies žeme sudare tai, kad tos šalys yra neturtingos. Tuos vienok gamtos turtų trukumus išlygina visame Nemuno baseine išmetyti miškai. Prieš karą beveik visi Nemuno baseino miško turtai priklausydami Rusijai didindavo išsivysčiusią Rytprusiu pramonę, o labai mažai savąją. Šiandie politines permainos padare tai, kad žymi Rytprusių pramones dalis, kaip štai, Klaipedos sritis atsidure Lietuvos valstybej. Nemunas su Neriu tapo tikromis arterijomis, kuriomis, atrodo, be jokių kliučių galėtų plaukti i Klaipedą medžiai. Vienok taip nera. Nutruko tie tikrieji ukio ryšiai. Lietuvos pusej paliko mažesnioji Nemuno baseino dalis, kurio didis siekia 38.000 kvadr. kilometrų; didesnioji—gi Nemuno baseino dalis, nes 52.000 kv. klm. randasi Lenkijos Respublikoj ir tik visai nedidele dalelyte priguli SSSR. Kokios tai pasekmes yra uostui lengva įkainuoti, kada įsidemesim tai, kad prieš karą išvežamos iš Klaipedos uosto prekes dalesi sulig savo teritorijomis, kurios dabar priklauso ne vienai valstybei, štai kaip: 65°/o buvo išvežama iš dabar Lenkijai priklausančios teritorijos, 15°/o iš S.S.S.R., 14°/o iš Lietuvos, 6°/o iš Latvijos. Neturime labai aiškių statistinių žinių kaslink medžių tansporto, kuris, tikrai, sudarydavo didesnę dalį visu išvežamų iš Klaipedos prekių.

Po karo, kaip Lietuvoj, taip ir Lenkijoj, miškai kertami be galo. Tas atneše Lietuvos Respublikai daug žalos, kadangi dabar medžių eksportas mažeja, o ir pati medžiu pramone tampriai surišta su žalia medžiaga.

Lenkijoj medžiu eksportas kaskart augo iki 1927 metų, bet kada įsitikinta, kad tai buta perdaug išvežama, griebesi valstybe aštrių priemonių, kad sumažinus eksploataciją.

BALTIJOS UOSTAI. — DIE BALTISCHE HÄFEN.

Bahnhof in Gdynia.

Gdynės geležkelio stotis.

Lenkijos medžių eksportas 1926 m. sieke 4.970.000 tonų, 358 mil. zl. vertes; o 1927 m. išvežta 6.426.000 tonu, 635 mil. zl. vertes (arba virš 700 mil. litų). Lenkijos ukio stovio pagerejimas turį įtakos į didesnį medžiagos suvartojimą pačiame krašte. Deliai padidejusios miškų priežiuros reikia skaitytis ir tuomi, kad išvežamų medžių kiekis iš Lenkijos sumažes. Paskutiniais metais medžių kainos visame pasauly kyla, kurios tikrai, nežiurint menkų svyravimų (kaip dabartinis kainos nupuolimas) išsilaikys dar ilgai. Taigi tenka didžiai abejoti, kad medžių eksporto verte galetų žymiai nukristi.

Die Frage einer rationellen Exploitierung des Waldreichtums in den Landern von Mittel — und Osteuropa und insbesondere im Flussgebiete des Niemen ist eine immer mehr brennende. Die Lander, die um diesen Fluss gelegen sind, also die Litauische Republik, der nordöstliche Teil der Polnischen Republik (die Gebiete von Wilno, Grodno, Nowogródek) und Ostpreussen wurden von der Natur nicht reichlich beschenkt. Der Mangel an Mineralreichtumern und uberdies der von Natur aus nicht allzufruchtbare Boden bewirkten es, dass diese Lander arm sind. Diese Naturmangel jedoch werden durch die im Gesamtflussgebiete des Niemen zerstreuten Waldreichtumer entlohnt. Vor dem Kriege versorgten diese in den Grenzen des russischen Staates gelegenen Gebiete, die stark entwickelte Holzindustrie Ostpreissens und nur in bescheidenem Masse die heimische Industrie. Heute bewirkten es die politischen Umanderungen, dass sich ein bedeutender Teil der ostpreussischen Industrie u. zw. deren Memeler Zentrum in den Grenzen des litauischen Staates finden. Der Niemen samt der Wilia wurden zu naturlichen Arterien, die wie anzunehmen wäre, ungehindert Memel mit Holz versorgen sollten. Dem geschah aber nicht so. Es trat eine Zerstörung dieser naturlichen, wirtschaftlichen Verbindungen ein. Auf litauischer Seite verblieb ein kleiner Teil des Niemenflussgebietes mit einer Oberflache von 38000 km.², der grössere Teil von 52000 km² befindet sich in den Grenzen Polens und nur ein unbedeutender Teil gehört zu Sowietrussland. Die Folgen, die dies fur den Hafen gezeitigt hat sind leicht zu beurteilen, wenn man bedenkt, dass vor dem Kriege die aus dem Memeler Hafen ausgefuhrten Waren, ihrem Ursprunge nach unter Territorien verteilt wurden, die heute einzelnen Staaten angehören u. zw. auf folgende Art: 65°/o stammten aus dem heutigen Territorium Polens, 15°/o aus Sowietrussland, 14°/o aus Litauen und 6°/o aus Lettland. Wir besitzen kein genauen Daten, die den Holztransport betreffen, der gerade den Grossteil der Warenladungen Memels ausmacht.

Nach dem Kriege erfolgte sowohl in Litauen, als auch in Polen eine ubermassige Ausholzung der Walder. In der litauischen Republik verursachte sie jedoch grössere Schaden, indem sie bewirkte, dass gegenwartig sich die Holzausfuhr rasch vermindert und die Holzindustrie vor das Problem des Rohstoffmangels gestellt wird.

In Polen wuchs die Holzausfuhr bis zum J. 1927 standig an, wobei einmutig festgestellt wurde, dass sie ubermassig gross war, weswegen der Staat unentbehrliche Mittel gegen die ubermassige Exploitierung der Walder in Anwendung brachte.

Die Holzausfuhr in Polen belief sich im J. 1926 auf 4,970,000 Tonnen im Werte von 358. Millionen Zł. und im J. 1927 auf 6,426,000 Tonnen im Werte von 635 Millionen Zł. also über 700 Millionen Lits. Die Besserung der wirtschaftlichen Lage in Polen beeinflusst die Steigerung des Inlandskonsums. Angesichts der erhöhten Waldaufsicht ist damit zu rechnen, dass die aus Polen ausgeführte Holzmenge sich vermindern wird. Die Holzpreise verzeichnen in den letzten Jahren in der ganzen Welt eine steigende Tendenz, die sicherlich, trotz kurze Zeit andauernder Schwan-

Turtingiausi Lenkijos Respublikos mišku plotai randasi kaip tik Nemuno baseine. Kur tie turtai plaukia? Sulig gelžkelio davinių 1926 metais išvežta 4.631.790 tonu medžių. Aukščiau duoti daviniai, kurie truputį skiriasi nuo tųju, imti iš kitu šaltiniu, butent: iš užsienio prekybos davinių. Nurodysime išvežimo vietas, kurios mus labiausia apeina. Yra tai:

Grajevas	621.000	tonu
Rakovicos	22.000	„
Tčev-Simonsd . .	12.000	„
Turmontai . . .	87.000	„
Dancigas	1.521.000	
Gdynia	11.000	„

Taigi Rytprusiai įveždavo 657 tuk. tonu, Latvija — 87.000 tonu, Lenkų-gi uostai — 1.533.000 tonų. Reikia įsidemeti, kad Dancigas įveža daugiausia špalu ir piautų medžių, didesniojigi kroviniu dalis, einančiu per Grajevą tenka popierio išdirbiniams, kur Rytprusių dirbtuvese išdirbama popieris ir celiulioza.

Mateme, kaip Lenk. Resp. medžiai plaukia į Baltijos juras įvairiais keliais apleisdami visiškai Lietuvą. Dabar nurodysime, iš kur tie medžiai. Taigi didžiausiu šaltiniu, iš kur Rytprusiai, Latvija, o dalinai ir Dancigas tai semia — yra Vilniaus Gelžkelių Valdyba.

Toji Valdyba apima šiaures-rytų Lenkijos Resp. juostą, kurion įeina Vilnius, Lida, Gardinas, Balstoge. Ji apima visą Nemuno baseiną. Sulig tos pačios Gelžkeliu statistikos iš Vilniaus Gelžk. Valdybos išvežta 1926 metais štai kiek:

Pačios Vilniaus Valdybos ribose . .	284.000	tonų
į kitas Lenk. Resp. G. Valdybas	589.000	„
„ uostus (Dancigas, Gdynia)	483.000	„
„ sausumos rubežiaus vietas	1.189.000	„

Iš tu dviejų statistiniu daviniu visai aiškiai matome, kad medžiai, kilę iš turtingu miškais vietu, esančiu Nemuno baseine, atskirti nuo Lietuvos nepereinamuoju muru, aplenkia Lietuvą, eidami šiais keliais:

į Rytprusius, kaipo žalioji medžiaga celiuliozos ir popierio pramones išdirbiniams. Mažesne medžiagos dalis tenka lentpiuvems.

per Dancigą ir Gdynią, o dalinai ir per Latviją eksportuojama, kad išvežus medžius juromis, labiausia Anglijon: piauti medžiai, špalai, medž. kasykloms.

Štai Vilniaus Gelžkelio Valdybos medžių eksporto schema:

Rūšys	Išvežama į uostus	Išvežama į sausumos rubežines vietas
	tūkstantyse tonu	
Neapdirbtų medžiu . . .	9	116
Apdirbtų medžiu .	193	47
Telegrafo stulpų	20	1
Špalu	237	78
Šulu . , . .	5	2
Kasykloms m.	2	40
Medžio popieriui	—	866
Medžio degtukams . . .	—	25
Medžio išdirbiniu	12	2

Be to dar smulkus kroviniai. Vaizdo pilnumui reikia prideti ir tai, kad nesenai pradeta rupintis, kad ir rusų medžiai eitų per Lenkiją. 25 gegužes atdaras buvo Nemunas Sovietų medžiams Lenkijon. Rubežines

Komunikationswege in den Ländern des ehemahligen Grossfürstentums Litauen.
Komunikacinės arterijos buv. Didž. Liet. Kunigaikšt. kraštuose.

6 Pfalirmige Holzbrücke auf dem Niemen in Szczorsy (Gebiet von Nowogródek).
6-omis atsparomis medinis tiltas per Nemuną ties Ščorsais, Naugardėlio krašte.

kungen, sich lange erhalten wird. Man muss also zweifeln ob der Wert der Holzausfuhr bedeutend sinken können wird.

Die reichsten Waldterrains der polnischen Pepublik befinden sich eben im Flussgebiete des Niemen. Wohin strömen diese Reichtümer? Nach der Eisenbahnstatistik wurden im J. 1926 4,631,790 Tonnen Holz ausgeführt (die fruher angeführten Daten, die ein wenig divergieren, entnahmen wir einer anderen Quelle und zwar der Aussenhandelstatistik). Wir werden die Ausfurrichtungen anführen, die uns am meisten interessieren.

Grajewo	621000	Tonnen
Rakowice	22.000	„
Tczew-Simonsdorf .	12.000	
Danzig	1,521.000	„
Turmont	87.000	„
Gdynia	11.000	„

Ostpreussen fuhrte also 657,000 Tonnen Holz aus Polen ein, Lettland 87.000 Tonnen und die polnischen Hafen verschlangen 1,533,000 Tonnen. Es muss bemerkt werden, dass Danzig vor allem Eisenbahnschwellen sowie gesagtes Holz einfuhrt, dagegen entfallt der Grossteil der Ladungen, die uber Grajewo gehen, auf Papierholz fur die Cellulose-und Papierfabriken in Ostpreussen.

Wir haben gesehen, wie das Holz aus Polen auf verschiedenen Wegen den Baltischen Meere zustrebt, jedoch standig Litauen meidet. Nun werden wir hinweisen, worauf dies zuruckzufuhren ist. Die Hauptquelle namlich aus der Ostpreussen und Lettland, teilweise aber auch Danzig, schöpft, ist, die Wilna'er Eisenbahndirektion. Diese Direktion umfasst den nordöstlichen Streifen Polens mit Wilna, Lida, Grodno und Bialystok, sie umfasst also zur Ganze das Flussgebiet des Niemen. Laut dieser Eisenbahnstatistik der Wilna'er Eisenbahndirektion wurden im J. 1926 nachstehende Holzmengen ausgeführt.

Transport in den Grenzen der Wilna'er Direktion allein	284.000	Tonnen
nach den anderen Direktionen der polnischen Republik . .	589.000	
nach den Hafen (Danzig und Gdynia)	483.000	„
nach den kontinentalen Grenzpunkten .	1,189.000	

Aus diesen beiden Zusammenstellungen ist unschlagbar zu ersehen, dass das Helz, das aus den Waldreichen im Flussgebiete des Niemen gelegenen Gegenden stammt durch eine unüberschreitbare Mauer von Litauen abgeschnitten, dieses umkreist und in nachttehenden Richtungen geht:

1) nach Ostpreussen als Rohstoff fur die Cellulose — und Papierindustrie, sowie in geringerem Masse fur Sagewerke,

2) nach Danzig und Gdynia und zu einem gewissen Teile uber Lettland fur die Seeausfuhr, vor allem nach England (gesägtes Holz, Schwellen, Grubenholz).

Ein ausführliches Bild der Ausfuhr aus der Wilna'er Eisenbahndirektion bietet nachstehende Zusammenstellung.

SORTIMENT	Ausfuhr nach den Hafen	Ausfuhr nach den kontinentalen Grenzpunkten.
	In Tausenden Tonnen	
Unbearbeitetes Holz	9	116
Bearbeitetes Holz	193	47
Telegraphenstangen . . .	20	1
Schwellen . .	237	78
Dauben . . .	5	2
Grubenholz . .	2	40
Papierholz . .	—	866
Espenholz fur Zundhölzer . .	—	25
Holzerzeugnisse	12	2

Ueberdies kleine Ladungen. Zur Erganzung des Bildes muss hinzugefügt werden, dass vor kurzem Schritte unternommen wurden, um russisches Holz uber Polen zu dirigieren. Am 25 Mai wurde das Flössen von Sowjetholz nach auf dem Niemen eröffnet. Der Grenzkontrollpunkt befindet sich in Swierynow im Bezirke Stolpce. Die ersten Holztransporte bezieht der bekannte danziger Senator Herr Jewelowski. Dieses Holz wird in Polen gesagt und sodann nach Danzig geleitet werden, von wo es in Seewege sicherlich auf den englischen Markt gelangen wird.

Vor 2 Jahren hat Litauen einen Vertrag wegen Exploitierung von Waldterrains in Sowjetweissrussland abgeschlossen. Es handelte sich damals vorderhand um 100.000 ha, was jedenfalls ein bedeutendes Exploitationsgebiet darstellt. Dieser Vertrag konnte bisher nicht ausgenutzt werden. Sowjetrussland strebt angesicht der wirtschaftlichen Schwierigkeiten und insbesondere der ungunstigen Handelsbilanz eine Steigerung seines Holzexports an. Da es in seiner Hand nur einfrierende Hafen besitzt, kann es bisher lediglich in einer ziemlich beschrankten Saison sein Holz nach den Ueberseemarkten versenden. Der Weg uber Polen erweist sich angesichts dessen aus wirtschaftlichen Rucksichten sehr wichtig fur Sowietrussland. Trotz politischer Gegenseitigkeiten haben sich die Sowjets entschlossen diesen Weg sich zu Nutze zu machen.

kontroles punktas yra Svierinave, Stolpcų apskr. Pirmą medžių transportą plukdo žinomas Danzigo senatorius Jewolowski's. Tie medžiai bus Lenkijoj supiaustyti iš kur bus vežami Danzigan, o iš ten juromis, greičiausia Anglijon.

Prieš 2 metus sudarė ir Lietuva su Sovietų Baltrusija sutartį, kas link ištisų miško plotų eksploatacijos. Tada jau buvo susitarta dėl 100.000 hektarų, kas visgi sudaro didelį eksploatacinį plotą. Iki šiol ta sutartis nebuvo tinkamai išnaudota. Sovietu Rusija dėliai ukio sunkenybių, o ypačiai dėliai nevykusio prekybos balanso, siekia, kad padidinus savo eksportą. Kadangi Sovietu Rusijos uostai užšąla, tad medžių eksportas juromis į svetimas šalis tegalimas tik tam tikru laiku. Taigi, iš ukiškosios kertės žiurint, kelias per Lenkiją Sovietams turi ypatingos reikšmes. Nežiurint politinių animozijų Sovietai nusprendė, matyt, pasinaudoti tuomi.

Ta medžių daugybė, einančių iš šiaures-rytinių Lenk. Resp. plotų ir, kaip šiandieną galima tiketis, iš Sovietų Rusijos, galetų apimti ir Lietuvą, kas nepaprastai atsilieptų į krašto ekonomines geroves pakilimą.

Kuo yra Klapedai medžių prekyba ir kokia nauda iš to Lietuvai, rodo sekanti tabele:

Metai	Medžiai, plukdomi Nemunu Klaipedon tūkstančiais kub. mtr.	Išvežta iš Klaipedos apdirbtų medžių tūkstančiais kub. mtr.
1912	1096	546
1913	956	434
1920	335	130
1921	223	162
1922	221	201
1923	185	151
1924	158	124
1925	103	64
1926	56	38

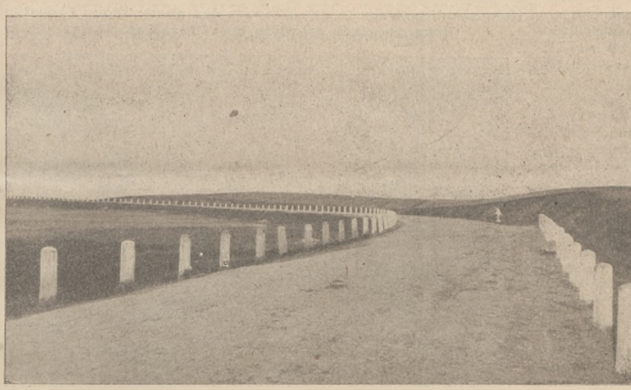
Iš šitos tabeles matome.

1) Kad Klaipeda yra medžių perdirbimo punktu, kurios geras stovis priguli nuo aukštai stovinčios medžių pramones, visų pirma nuo lentpiuvių.
2) Kad Lietuva, uždarydama rubežių nuo Lenkijos puses, negali užtikrinti Klaipedai pakankamai žalios medžiagos, kurios įvežimas pokariniais laikais labai sumažejo.
3) Kad įvežimas žalios medžiagos, kas metai mažeja, kas yra sąryšy su Lietuvos miškų nykimu, kadangi po kelių Lietuvos nepriklausomybes metų iškirsta labai daug, ir 70—80% suvartojama visai ne ekonomiškai, t. y. kurui. Ta padetis yra neišvengiama ir delto, nes užkirstas yra kelias lenkų anglims, tikrajam Lietuvai kurui.
4) Kad nežiurint didžiausių pastangų, medžių perdirbimas ir piautų medžių išvežimas mažeja.

„Iš čia plaukiančios nepageidaujamos pasekmes ekonominei gerovei, o ypatingai prekybos balansui, yra visiškai žinomos.

Kas tuo naudojasi? Tepasako skaitlines. Apdirbtų medžių iš Klaipedos 1913 metais išvežta 434.436 kub. metrų, iš Karaliaučiaus 177.000 kub. metrų, o 1926 m. iš Klaipedos išvežta 37.512 kub. mtr., kai tuo tarpu iš Karaliaučiaus 331.000 kub. mtr. Tokiu budu kai Klaipedos eksportas mažeja, Karaliaučiaus eksportas kaskart vis dideja. Vokiečiai stengiasi sutraukti iš Lenkijos kuodaugiausiai žalios medžiagos. Iš čia kyla ju kova su Dancigo ir Gdynes uostais. Ekonomine kova tildo tautines animozijas ir sentimentus. Viską lemia ukio reikalas. Kad sutraukus lenkų medžius, kaipo žalią medžiagą, savo pramonei, arba, tiesiog, kad išvežus per savo teritoriją į kitus kraštus ir tuomi pasipelnius, pritaiko Vokietija ir atatinkamą tranzitui tarifą. Kas keli menesiai įvedama naujų palengvinimų. Nuo šių metų kovo 20 d. įvesta naujas daug prieinamesnis tarifas iš Prostkų į Karaliaučių." Tam tikri to tarifo punktai sako, kad tarifas taikomas tiems medžiams, kurie bus vežami iš Prostkų į Karaliaučių ir juromis toliau. Plačiai vartojamos asmenines nuolaidos atskiriems lenkų medžio įvežejams.

Komunikationswege in den Ländern des ehemahligen Grossfürstentums Litauen.
Komunikacinės arterijos buv. Didž. Liet. Kunigaikšt. kraštuose.

Fragment einer festgewalzten Landstrasse — in der Gegend von Janyszowo. (Gebiet von Grodno).
Plento fragmentas ties Janyšovu, Gardino krašte.

Diese riesige Holzwelle, die aus den nordöstlichen Gebieten Polens sowie, was heute zu hoffen ist, aus Sowjetrussland strömt, könnte Litauen zum grossen Teile an sich heranreissen und auf diese Weise entscheidend auf die Hebung des Wohlstandes im Lande einwirken.

Was für Memel und, was damit geht, für ganz Litauen der Holzhandel bedeutet beweist nachstehende Tabelle:

Jahr	Das auf dem Niemen nach Memel geflösste Holz in m³	Aus Memel wurde bearbeitetes Holz in m³ ausgeführt.
1912	1096	546
1913	956	434
1920	335	130
1921	223	162
1922	221	201
1923	185	151
1924	158	124
1925	103	64
1926	56	38

Aus dieser Zusammenstellung ist zu ersehen:

1) dass Memel das Zentrum der Holzverarbeitung ist, dessen Wohlstand von dem Wohlergehen der Holzindustrie insbesondere der Sageindustrie abhängig ist:

2) dass Litauen, indem es hermetisch seine Grenzen von polnischer Seite absperrt, Memel eine genügende Rohholzmenge nicht sichern kann, deren Zufluss nach dem Kriege sich rapid vermindert hat;

3) dass die Verminderung des Zuflusses von Rohholz, die von Jahr zu Jahr fortschreitet auf die Erschöpfung der litauischen Wälder infolge übermässiger Ausholzungen in einigen aufeinander folgenden Jahren nach Erlangung der Unabhängigkeit und auf die unökonomische Holzverwendung, das in 70-80% zu Brennzwecken verwendet wird, zurückzuführen ist. Dieser Zustand ist unabwendbar angesichts der Abgrenzung von polnischer Kohle, der so zu sagen natürlichen Heizquelle für Litauen;

4) dass trotz Anstrengungen die Holzverarbeitung in den Memeler Sagewerken und die Ausfuhr von gesägtem Holz sich vermindern.

Die hieraus resultierenden, ungünstigen Folgen für den allgemeinen Wohlstand des Landes und insbesondere für die Handelsbilanz sind genugen bekannt.

Wer zieht davon Nutzen? Lassen wir die Zahlen sprechen. Der Export von bearbeitetem Holz aus Memel belief sich im J. 1913 auf 434.436 m³, aus Königsberg auf 177,000 km³, im J. 1926 aus Memel auf 87512 m³, aus Königsberg auf 331,000 m³. Während also die Ausfuhr aus Memel singt, steigt die Ausfuhr aus Königsberg standig. Deutschland strebt danach aus Polen, tunlicht grosse Kohlholzmengen herauszuziehen. Hieraus entspringt dessen Kampf mit den Hafen Danzig und Gdynia. Der ökonomische Kampf lässt sogar Sentimente und nationale Animositaten schweigen. Das Wirtschaftsinteresse entscheidet.

Um das polnische Holz als Rohstoff für seine Industrie herauszuziehen oder gewöhnlich, um es als Transitware über sein Territorium zu leiten und hieraus Nutzen zu ziehen, wendet das Deutsche Reich speziel le Transittarife an. Alle Paar Monate werden neue Erleichterungen eingeführt. Seit dem 20 Marz J. 1928 kommt ein neuer, ausgesprochen erleichterter Tarif aus Prostki nach Königsberg in Anwendung. Entsprechende Vorschriften besagen, dass dieser Tarif im Bezug auf solches Holz in Anwendung gelangt, das aus Prostki nach dem Königsberger Hafen transportiert und sodann im Seewege ausgeführt wird. Überdies besteht in Königsberg ein Ausnahmstarif für Wald-

Tokia iš Vokiečių puses varoma politika yra netiktai noru įgyti kuodaugiausia tranzito iš Lenkijos, bet ir noru savąją pramonę aprupinti žaliąja medžiaga. Po karo prarado Vokietija žymias pramones vietas, kaip štai: Bydgoščių ir Klaipedą. Tos pramones vietos po karo atateko Lenkijai ir Lietuvai. Šiuo laiku stengiasi Vokiečiai Štetiną ir Karaliaučių paversti naujomis pramones vietomis. Tuo tikslu veda vokiečiai konkurencinę kovą su lenkų uostais Dancigu ir Gdynia ir su Lietuvos uostu — Klaipeda.

Karaliaučius yra jau šiandie pirmaeiliu celiuliozines pramones centru, kur perdirbinejama vis kaskart daugiau lenkų popiermedžio. Lentpiuvese irgi dirbama intensyviau negu prieš karą. Tas vyksta tuo laiku, kada Klaipedos medžių pramone — kuri nors technikos atžvilgiu stovi gana aukštai ir kada aplink didžiąją Nemuno upę supirkta daug medžiagos — vis krinta ir krinta, kai tuo tarpu galetų puikiausiai vystytis ir buti lietuvių ekonomines ekspansijos vartais. Jei Klaipedą galetų pasiekti žalioji medžiaga, geografiniai su ja surišta, tai Klaipedos uostas loštų didžiausią rolę, keldamas netik Lietuvos ukį, bet liktų kartu ir tarptautines reikšmes pramones centru. Šiandienine Lietuva laisvu noru rezignuoja nuo didesnio bendradarbavimo tarptautiniam ekonominiame gyvenime. Klaipedos ukiškojo atgavinimo reikalas yra kartu ir politinis reikalas. To visai neliestume, jeigu tas butų priešinga pačios Lietuvos valstybes reikalams. Vienok taip nera. Reikia atsiminti, kad Lietuva išlaikys Klaipedą tiktai tada, kada užtikrins jai tinkamą ukį.

Klaipeda budama uostu ir žydinčiu pramones centru, automatiškai butų surišta su nepriklausoma Lietuva. Krintančioji Klaipeda—tai amžinas Lietuvai memento (atsimink), kurios ekonominiame Europos gyvenime role, o iš čia ir savystove ateitis lieka labai neaiški.

Klaipeda yra naturaliu uostu ištisu kraštų, esančių Nemuno baseine ir sudarančių tą pačią ukio sistemą. Dabartine Lietuvos politika priešinasi patiems gyvenimo reikalams.

Nekartą buvo girdeti lietuvių politinių veikejų publicistiniuose atsišaukimuose, kad lenkų medžio eksportas per Lietuvą teduotų naudos tik pačiai Lenkijai. Kaip tik atvirkščiai yra. Lenkijos medžių eksportas mažina žaliąją medžiagą lenkų medžių pramonei šiaures-rytinese Valstybes dalyse ir kas iš to seka: medžių kainos pakyla. Lenku medžio pramone šituo atveju daug ko nustoja. Pasinaudotų tuomi Lietuvos Resp. ir šiaures-rytinių dalių Lenkų Resp. ukis. Solidarus ukiškasis bendradarbiavimas duoda daug turtų, kuriais daugiausia pasinaudotu Klaipeda ir labai daug visa Lietuva.

Ir jeigu, nežiurint politinių anomozijų, viršys ukiškojo bendradarbiavimo obalsiai, tai iš šiaures-rytinių Lenk. Resp. plotų, medžių eksportas Nemunu ir gelžkeliais i Baltijos juras, lietuvių-lenkų ukiškų santykių balanse bus teigiamu pusių ne Lenkijai, bet Lietuvai.

Komunikationswege in den Landern des ehemahligen Grossfürstentums Litauen.
Komunikacines arterijos buv. Didž. Liet. Kunigaikšt. kraštuose.

Bau eines Abschnitts der gewalzten Landstrasse Wilno—Lida—Slonim—Zubleszczyce.
Vilnius — Lida—Slonimas—Zublešćycos plento dalies statymas.

hof und Koholit. In weitestem Masse werden individuelle Ermassingungen in Bezug auf einzelne Importeure von polnischem Holz in Anwendung gebracht.

Eine solche Politik seitens Deutschlands ist nicht nur durch das Streben diktiert den Transit aus Polen zu gewinnen, sondern auch durch die Absicht die eigene Industrie mit Rogstoffen zu versorgen. Das Deutsche Reich hat infolge des Krieges bedeutende Industriezentren im Kreise von Bydgoszcz und Memel verloren, diese Zentren fielen gegenwartig Polen und Litauen zu. Gegenwartig strebt Deutschland darnach neue Industriezentren: aus Stettin und Königsberg zu schaffen. Zu diesem Zwecke führt es einen Konkurrenzkampf mit den polnischen Hafen Danzig und Gdynia, sowie mit dem litauischen Memel.

Königsberg ist heute ein erstrangiges Zentrum der Cellulose-Industrie die immer grössere Mengen polnischen Papierholzes verarbeitet. Die Sageindustrie arbeitet hier auch intensiver als vor dem Kriege. Dies geschicht zur gleichen Zeit, wo die Holzindustrie Memels bei einem sehr hohen technischen Niveau und riesigen Vorraten von Rohholz die, unweit um einen grossen flossbaren Fluss angehauft sind, sich im Zustande des Niederganges befindet, wahrend sie sich glanzend entwickeln und ein Aufallstor der litauischen, öekonomischen Expension bilden könnte. Memel könnte, falls die mit ihn geografisch verbundenen Rohstoffvorrate diesem zuganglich gemacht werden sollten, eine riesige Rolle in der Hebung des Niveau's des wirtschaftlichen Lebens Litauens spielen und zu einem Zentrum von internationaler Bedeutung werden. Das heutige Litauen versichtet freiwillig auf einem ansehnlicheren Anteil am internationalen Wirtschaftsleben.

Die wirtschaftliche Belebung Memels ist an eine politische Angelegenheit. Wir wurden sie nicht beruhren, wenn sie vom Standpunkte der Interessen Litauens selbst strittig sein könnte. Dem ist aber nicht so. Man muss dessen eingedenk sein, dass Litauen nur in einen solchen Falle sich bei Memel erhalten wird können wenn es in der Lage sein wird, ihm die gebuhrliche, wirtschaftliche Entwicklung zu sichern. Nichts geschieht ohne Entgelt. Das politische Leben ist nur das Resultat einer gewissen Konstellation der Wirtschaftsverhaltnisse. Memel als Hafen und blühendes Industriezentrum würde sich automatisch mit dem unabhangigen Litauen stark binden, Memel im Niedergange ist ein ewiges Memento für Litauen, dessem Rolle im Wirtschaftsleben Europas und in weiterer Folge auch dessen unabhangige Zukunft vor das Fragezeichen gestellt wird.

Memel ist der naturliche Hafen eines ganzen Komplexes von Landern, die im Flussgebiete des Niemen gelegen sind und ein einheitliches, wirtschftliches System bilden. Die gegewartige Politik Litauens stellt sich den Anforderungen des Lebens entgegen. In der litauischen Publizistik konnte man aus Enuntiationen vieler politischer Faktoren oft zu hören bekommen, dass an dem Export vom polnischen Holz über Litauen nur Polen gelegen sein konne. Est ist gerade umgekehrt. Die Holzausfuhr aus Polen führt zur Verminderung der Rohstoffvorrate der polnischen Holzindustrie im nördlich — östlichen Kreise und in weiterer Folge zur Erhöhung der Holzpreise. Die polnische Holzindustrie könnte daran nur verlieren, dagegen würde daran sowohl das Wirtschaftsleben der litauischen Republik, als auch vielleicht in geringerem Masse das Wirtschaftsleben der nördlich-östlichen Gebiete Polens gewinnen. Die solidarische, wirtschaftliche Mitarbeit schafft neue Reichtumer von denen am meistem Memel in einem riesigen Masse aber ganz Litauen, Nutzen ziehen würde. Insofern allen politischen Animositaten entgegen die Losungen der wirtschaftlichen Zusammenarbeit siegen werden, wird die Angelegenheit der Holzausfuhr aus den nordöstlichen Gebieten Polens im Wasser (Niemen) und Eisenbahnwege nach dem Baltikum in der Bilanz der litauisch-polnischen Wirtschaftsverhaltnisse eine aktive Post nicht fur Polen, sondern fur Litauen bilden.

Iš anapus šiandie uždaryto rubežiaus.

Jenseits der heute gesperrten Grenze.

Lietuvos gyventoją be abejones kankina mintis, kaip atrodo ukiškasis gyvenimas anapus, šiandieną sklandžiai pietų-rytų rubežiu uždarytoj šalyj, kitaip tariant, kaip gyvena Vilniaus, Naugardelio ir Gardino gyventojas. Ne paslaptis yra, kad prieš karą tie plotai, palyginus su apsupančiomis juos Rusijos valstybes kitomis provincijomis, yra neturtingi. Šiose srityse beveik iki 1920 metu tęsęsis karas paliko naikinančias pedsakas. Traukdamosi rusu kariuomene sudegino daugybę sodžiu, visa kita sunaikino artilerijos ugnis. Daugybe žmonių emigravo. Lenkija apeme tuos plotus, esančius didžiausiam skurde ir suirutej. Skubiausiu uždaviniu buvo tai, kad reikejo kuogreičiausiai apseti dirvonus, kurie po kelerių metu sumažejo iki normalaus, t. y.: prieškarinio didumo. Poto pradeta atstatineti gyvenamieji namai ir ukio trobesiai. Pačioj taip vad. pafrontinej juostoj, einančioj iš šiaures i pietus per Naročio ežerą, sunaikintu trobesiu skaičius sieke 80.000. Per kelerius metus darbo statybos srityje pasiekta kaikurių rezultatu, vienok daug dar liko padaryti. Lietuvių rubežiaus uždarymas ir labai apriboti santykiai su Sovietų Rusija izoliavo tas žemes ukio atžvilgiu, kas kartu nepergeriausiai turejo atsiliepti į tų žemių ekonominį stovį.

Tos sritys turi aiškiai deficitinį pobūdį ir delto toji valstybe, kuriai jos priklauso, privalo skirti labai dideles išlaidas, kad pakėlus ju ukiškąjį gyvenimą ir žmonems užtikrinus šiokią-tokią gerovę. Pirmais savo nepriklausomo gyvenimo metais pergyveno Lenkija daug ukio sunkenybių, todel didesnes ukio pagalbos suteikti negalejo. Vargas, su kaikuriais smulkiais svyravimais ir permainomis tai blogyn, tai geryn, jaučiamas buvo šių sričiu žmonių iki 1926 m.

Tie metai — visą Lenkijos ukiškąjį gyvenimą žymiai pagerino. Ūkininkyste, pramone, valstybes finansai ir visa valstybe atsidure kur kas geresnej padetyje, negu iki šiolei. Nuo 1926 m. puses ukio pažanga yra nepaprastai smarki. Aišku yra, kad tvirtai ekonomiškai išsivysčiusios provincijos ukiškąjį pagerejimą pajuto anksčiau. Ir tiktai ju gerove dave galimybes rytu srityse plačiau veikti. Jau del 1926 m. derliaus nepasisekimo, taip gerai žinomo ir Lietuvos Respublikoj, valdžia organizavo plačią sejimo pagalbos akciją, paremtą valstybiniais kreditais, kurios pasekmes greitai pasijuto. Buvo tai trukčiais varomas darbas. Aparatas, kuris turejo teikti pagalbą, plaukiančią iš turtingesnių valstybes vietų, buvo dar tik organizacinej stadijoj. Visoj pilnumoj to aparato veikimas pasirode tik 1927 m.

Apart planingos akcijos buvo dar ir naturalių reiškinių, kurie turejo teigiamos įtakos i šių žemių ekonominį gyvenimą. Ypačiai ankstyvesnis kitu provincijų pagerejimas leido joms pardavineti prekes Vilniuj, Naugardelyje ir Gardine. Ir vel 1926 metais visoj Lenkijoj javai pabrango, kai tuo tarpu pramones išdirbiniai visai nepakilo. Ukininko padetis pagerejo. Ūkiškosioms rytų provincijoms tas, žinoma, turėjo pirmaeiles reikšmes.

IŠ ANAPUS RUBEŽIAUS... — JENSEITS DER GRENZE...

Žemes traktorius prie darbo Vilniaus krašte (Bulhako fot. Vilniuj).
Erdtraktor bei der Arbeit. (Gebiet von Wilno) (fot. Bulhak Wilno).

Den Bewohner Litauens beschäftigt zweifelsohne der Gedanke, wie sich das Wirtschaftsleben auf der anderen Seite der hermetisch gesperrten sudlichöstlichen Grenze gestattet, mit anderen Worten, wie der Einwohner Wilna's, Nowogródek's und Grodno's lebt. Es ist kein Geheimniss, dass diese Gebiete vor dem Kriege im Vergleiche mit den sie umgebenden Provinzen des ehemaligen russischen Staates arm waren. Der Krieg der beinahe bis Ende 1920 auf diesen Gebieten wutete, hat hier seine vernichtenden Spuren hinterlassen. Die im Ruckzuge befindlichen russichen Truppen haben viele Dörfen verbrannt, der Rest wurde vom Artilleriefeuer vollzogen. Riesige Bevölkerungsmassen wanderten aus. Polen ubernahm diese Gebiete in einem Zustande ausserster Verelendung und Vernichtung. Die dringeste Aufgabe war die brachen Feldstucke zu besaen, die schon nach einigen Jahren auf den normalen d. i. den Vorkriegsumfang verminderten. Hierauf wurde eine weitgehende Aktion des Wiederaufbaues von Wohnhausern und Wirtschaftsgebauden durchgeführt. Nur in der sog. Frontzone allein die vom Norden am Suden uber den Naroczsee lauft, erreichte die Zahl der zerstörten Gebaude 80.000. Im Laufe der einige Jahre wahrenden Arbeit wurden auf dem Wiederaufbaugebiete gewisse Resultate erzielt, es blieb aber noch viel zu leisten übrig. Die Sperrung der litauischen Grenze und die sehr beschränkten wirtschaftlichen Verhaltnisse mit Sowietrussland bewirkten eine teilweise wirtschaftliche Isolierung dieser Gebiete, was sich auch auf deren oekonomischer Lage ungünstig auswirken musste.

Diese Provinzen haben einen ausgesprochen defizitaren Charakter, deswegen muss der Staat, dem sie angehören, entschlossen sein sehr bedeutende Aufwande zu machen um deren Wirtschaftsleben zu heben und der Bevölkerung irgend einen Wohlstand zu sichern. Pollen hatte in den ersten Jahren seiner unabhangigen Existenz allzuviel wirtschaftliche Schwierigkeiten zu uberwinden um in bedeutenderem Umfange eine solche Hilfe zukommen lassen zu können. Eine Not mit gewissen geringen Schwankungen und Wendungen zum argeren oder zum besseren machte sich unter der Bevölkerung dieser Gebiete bis zum Jahre 1926 fuhlbar.

Dieses Jahr brachte eine rasche Besserung des Wirtschaftslebens in ganz Polen. Die Landwirtschaft, die Industrie, die Staatsfinanzen, ja der ganze Staat fanden sich in einer bedeutend gunstigeren Lage als bisher. Seit Mitte 1926 ist ein ungewöhnlich rascher Fortschritt festzustellen. Es ist klar, dass die Besserung der wirtschaftlichen Lage sich früher in den oekonomisch stärker entwickelten Provinzen fuhlbar machte. Erst der Wohlstand dieser Provinzen ermögliche eine breiter angelegte Aktion in den östlichen Provinzen. Schon im Jahre 1926 organisierte die Regierung angesicht der grossen Missernte, die auch in der litauischen Republik wohl bekannt ist, eine grosse auf Staatskrediten fundierte Staathilfsaktion, deren Folgen sich rasch fuhlbahr machten. Dies war aber nur eine sporadische Aktion. Der Apparat, der die Vorrate, die aus den reicheren Gebieten des Staates strömten, verteilen solIte, befand sich erst im Organisierungsstadium, dessen Tatigkeit voll und ganz erst im Jahre 1927 zum Vorschein kam.

Nebst der planmassigen Aktion waren es auch die naturlichen Faktoren die positiv auf das Wirtschaftsleben dieser Gebiete einwirkten. Die vorher erfolgte Besserung in den anderen Provinzen machte diese vor allem zu günstigen Absatzmarkten für die Gebiete von Wilno, Grodno und Nowogródek. Das Jahr 1926 brachte ferner eine bedeutende Preiserhöhung der Bodenfruchte in ganz Polen bei einem fast unveranderten Preisniveau der Industrieprodukte mit

Kredito akcija, beabejo, ūkiškojo gyvenimo pagerejimui turejo didžiausios reikšmes. Lenkijos finansines operacijos nesuskaitoma daugybe siulų rišasi su didžiausia banko institucija — Lenkijos Banku. Apie operacijos reikšmę rytinems sritims liudyja ir apyvarta, kuri 1927 m. Vilniaus skyriuje sieke 595 mil. zlotų, Balstoges skyriuj — 188 mil. ir Liet. Brastoj — 283 milijonų.

Du yra tikri lenkų ukiškojo gyvenimo taranai: Žemes Bankas ir Krašto Ūkio Bankas. Pirmasis ju turi sprendžiamą reikšmę smulkioj ukininkystej. Jo idetas kapitalas siekia 75 mil. zlotų. Jo balansas 1924 m. sieke 27 mil. zlotų, 1925 — 89 milj., 1926— 158 mil., 1927 — 431 milijono zlotų. Vilniaus skyriaus balansas 1927 m. gruodžio 31 dieną sieke 30.457.843 zl. Vilniaus skyrius trumpamečių kreditų suteike virš 13 milijonų zl. Didesne dalis, nes 8 su virš milijonu, suteikta bendrovems tarpininkaujant. Beto suteikiama buvo tarpininkaujant komunalems taupos kasoms ir betarpiškai smulkiems ukininkams. Didele kreditų dalis suvartota linų išdirbimo racjonalizacijai, linų prekybai, meljoracijai, gyvojo inventoriaus supirkimui, pieninems ir dabar kas kart vis tverenčiosioms surių gamybos dirbtuvelems.

Silpnesnis buvo ilgamečio kredito vystymasis ir tai delto kad jis reikalauja hipotinių įrašų, kai tuotarpu visai nedaugelis ukinininkų rytinese srityse turi hipoteką, apie kurią rusų laikais visai nežinota. Dabar stengiamasi sureguliuoti kuoplačiausias smulkiųjų nuosavybių hipotekas, ir, kur to greitai padaryti negalima, ten kreditas taikomas vidutiniam laikui, neilgesniam 3 metų. Tikras ilgametis kreditas (užstatytuose laiškuose) Vilniaus skyriuj 1927 m. gruodžio 31 d. viršijo 3 milj. zl. Be to iš taip vadinamo administracinio fondo suteikta paskolų komsamacijai ir ukiškajai statybai, bendrai paemus, 2 mil. zl. suma.

Dabar visų labiausia siekia Bankas to, kad išvysčius ilgametį kreditą, kaipo ukininkystes pamatą. Trumpametis kreditas buvo reikalingas įsidrąsinimui po sunkių pokarinių laikų. Šiandie jau jo verte proporcijonaliai nyksta.

Jei Žemes Banko pagrindine reikšme yra ukio išsivystymas, tai visokios rušies kredito pašalpą statybai kaupia apie save Krašto Ūkio Bankas. Jo įdetas kapitalas siekia 35 milijonų zl., bet greitu laiku manoma padidinti iki 60 milijonų zl. Jis skiria iš nuosavaus fondo ilgametes paskolas $9^{1}/_{2}$ %, o iš valstybinio fondo, kuris sudaro didžiumą kap.,—6%. Tie fondai yra viso krašto statybos pamatu.

1928 metų statybai, sulyg privatinių išskaičiavimų, paskirta 480—500 milijonų zl., t. y. dukart daugiau, negu pereitais metais. Neturime davinių, kuriais pasiremdami galetume sakyti, kiek skirta rytinių kraštų statybai. Jeigu statistiniai daviniai atatiktų vidutinei statybai, tai 1 milijonui ryt. kraštų gyventojų atatiktų daugiau negu 16 milijonų zlotų. Neturedami statistinių davinių apie privačią ir savivaldybinę statybą, turime tenkintis valstybines statybos informacijomis. Remiantis tam tikru valstybines investicijos paredymu, tarp ko kito privalo buti pastatyti šie rumai: Vilniaus Universiteto anatomijos rumai už 680.000 zl., Švenčionių ir Lidos Gimnazijos už 800.000 zl., Vilniaus Technikos mokykla už 1.700.000 zl. Naugardelio apygardos teismo rumai už 500.000 zl. Balstogej—už $1^{1}/_{2}$ mil. zl., Pinske — už 1,2 mil. zl., visoj eilej miestų (rytinių kraštų) teismo rumų už 4.150.000 zl. Šešeri starostijos rūmai, kaip Braslavo, Lidos, Naugardelio, Drohyčyno, Postavų ir Kovelio—kurie kainuosią 2.800 000 zl. Keli milijonai zlotų paskirta kelių ir tiltų taisymui. Kaip iš to matyti, žymi sumos dalis, skirta virš minetu paredymu valstybinems investicijoms, nes 88.000.000 zl., tenka rytinėms teritorijoms.

Susisiekimo Ministerija skiria investicijoms 140.000.000 zl., kurių dalis irgi teks rytinių kraštų gelžkeliams. Apart Susisiekimo Ministerijos planų, yra dar Molodečno—Naugardelis—Slonimas gelžkelio linijos statymo projektas, kurios uždavinys bus išnaudoti miško turtus, kurių tuose kraštuose tiek daug yra. Finansiniu atžvilgiu rems ta visa savivaldybines įstaigos ir pramonininkai, nors ir valstybines pagalbos yra tikimasi.

Tęsiami yra darbai, kad kuogeriausiai patobulinus vandens susisiekimą. Pradeta atatinkamai tirti, kad sureguliavus Jasioldos, Merkio, Stračo ir Druikos upes. Viešųjų Darbų Ministerija vykdo Palesio balų nusausinimo projektą, kuris prarys 400 milijonų zl. Palesio balų nusausinimu užsiima ir užsienio kapitalistines sferos.

Vieškeliams vesti Viešųjų Darbų Ministerija 1927—28 m. pačioj Vilniaus vaivadijoj paskyre 3.350.000 zl., kas sudaro tris syk didesnę sumą, negu kad buvo skirta persich. Die Lage des Landwirtes besserte sich, was für die landwirtschaftlichen östlichen Provinzen von erstrangiger Bedeutung war.

Den grössten Einfluss auf die Hebung des wirtschaftlichen Leben hatte allerdings die Kreditaktion. Die Finanzoperationen in Polen sind mit unzähligen Faden mit der grössten Bankinstitution wie dies die Bank von Polen ist, verbunden. Deren Bedeutung für die östlichen Gebiete beweisen die Umsatze, die sich im Jahre 1927 in der Wilna'er Filiale auf 595 Millionen Zloty, in der Bialostokier Filiale auf 188 Millionen Zloty und in Brześć am Bug auf 283 Millionen Zloty beliefen.

Zwei wahre Bolwerke des polnischen Wirtschaftslebens bilden die Staatliche Agrarbank und die Bank fur Landeswirtschaft.

Die erstere ist von entscheidener Bedeutung fur die kleine Landwirtschaft, deren Stammkapital betragt 75 Millione Zloty und ihre Bilanz schloss im Jahre 1924 mit 27 Millionen Zloty, im Jahre 1925 mit 89 Millionen, im J. 1925 mit 158 Millionen und im J. 1927 mit 431 Millionen Zloty ab. Die Bilanz der Wilna'er Filiale schloss ultimo 1927 mit 30,457,843 Zloty ab. Diese Filiale erteilte kurzfristige Kredite in der Höhe von uber 13 Millionen Zloty, wovon der Grossteil, da uber 8 Millionen Zl. im Wege der Kooperativen zuerkannt wurden. Ueberdies wurden diese Kredite im Wege der komunalen Sparkassen sowie unmittelbar den kleinen Landwirten verteilt. Ein bedeutender Teil der Kredite wurde fur die Rationalisierung des Flachsanbaues und Flachshandels fur Meliorationen, für den Ankauf vom lebenden Inventar fur Molkereigenossenschaften und fur gegenwartig zahlreich entstehende Käseproduktionsstatten verwendet.

Schwacher war die Entwicklung des langfirstigen Kredits angesichts dessen, dass derselbe hypothekarische Eintragungen erfordert, derweilen aber besitzen nur wenige Wirtschaften in den östlichen Gebieten eine geregelte Hypotek, da diese zur russischen Zeit vollkommen unbekannt war. Gegenwartig werden Austregungen gemacht um tunlichst auf breiter Basis die Hypotheken des Kleineigentums zu regeln, wo dies aber sich nicht rasch durchfuhren lasst, werden Kredite auf mittlere Termine, die jedoch drei Jahre nicht uberschreiten, erteilt. Der Stand eigentlichen, langfristigen Kredits (in Pfandbriefen) uberschritt am 31 Dezember 1927 in der Wilna'er Filiale den Betrag von 3 Millionen Zl. Ueberdies wurden von den sog. administrierten Fonds Darlehen auf ingesamt 2 Millionen Zl. für Kommassationen und den Ausbau der Wirtschaften erteilt.

Gegenwartig strebt die Bank die Entwicklung des langfristigen Kredits, der fur die Landwirtschaft grundlegend ist, an. Der kurzfristige Kredit war unentbehrlich, um nach den schweren Nachkriegesjahren Atem schöpfen zu können, heute aber verliert er verhaltnismassig an Bedeutung.

Wenn die Agrarbank eine grundlegende Bedeutung fur die Entwicklung der Landwirtschaft besitzt, so konzentriert sich die Kredithilfe fur die Bauaktion jeglicher Art in der Bank für Landeswirtschaft, deren Stammkapital sich auf 35 Millionen Zl. belauft une demnachst auf 60 Millionen Zl. erhöht werden soll. Diese Bank erteilt langfristige Darlehen aus eigenen Fonds zu $9^{1}/_{2}$%, aus Staatsfond aber zu 6%, wobei diese letzteren die Majoritat bilden. Sie sind die Grundlage der Bauaktion im ganzen Lande.

Die Baubewegung im J. 1928 dürfte nach privaten Berechnungen etwa 480 bis 500 Millionen Zl. verschlingen das ist also zweimal soviel als im Vorjahre. Wir besitzen keine Daten, die uns erlauben wurden uber den Umfang der Bauaktion in den Ostgebieten zu sprechen. Wenn dieser dem Durchschnittsumfang im Lande entspricht, so wurden uber 16 Millionen Zl. auf ein Gebiet von 1 Million Bevölkerung entfallen. Da wir keine Daten uber die private und kommunale Bautatigkeit besitzen, mussen wir uns auf Informationen über die staatliche Bautatigkeit beschranken. Auf Grund eines Spezialgesetzes über statliche Investitionen sollen unter anderen nachstehende Gebaude aufgebaut werden: ein Institut für deskreptive Anatomie, der Wilna'er Uniwersitat fur 680.000 Zl., Gymnasien in Swięciany und Lida fur 800,000 Zl., eine technische Schule in Wilna fur 1,700,000 Zl. ein Kreisgericht in Nowogródek fur 500,000 Zl. in Białystok fur 1,500,000 Zl., in Pińsk fur 1,200,000 Zl. eine Reihe von Bezirksgerichtsgebauden in verschiedenen Stadten der östlichen Gebiete fur 4,150.000 Zl., 6 Gebaude von Bezirkshauptmannschaften in Braslaw, Lida, Nowogródek, Drohiczyn, Postawy und Kowel fur 2,800,000 Zl., ferner wurden einige Millionen für die Instandsetungen von Wegen und Brücken bestimmt. Wie hieraus zu ersehen ist, werden einen bedeutenden Teil, von dem durch das erwahnte Gesetz bestimmten Betrag für staatliche Investitionen in der Gesamthöhe von 88 Millionen Zl., eben die östlichen Gebiete verschlingen.

Das Ministerium für Komunikationswesen bestimmt fur Investitionen ingesamt 140 Millionen Zl. von denen ein Teil auch auf die Eisenbahnen in den Ostgebieten entfallen wird. Ausserhalb des Plans des Ministeriums für Komunikationswesens besteht ein Projekt die Linie Mołodeczno — Nowogródek — Slonim zu bauen, die Aufgabe hatte die Ausnützung des in diesen Giebieten so grossen Waldreichtums zu ermöglichen. Mit der Finansierung dieses Plans werden sich Industriekreise, sowie die Selbstverwaltungsinstitutionen beschaftigen, wiewohl auch auf Staatshilfe gerechnet wird.

Es werden Arbeiten geführt um die Wasserwege auf ein tunlichst hohes Niveau zu bringen. Man hat entsprechende Studien über die Regulierung der Flüsse Jasiołda, Mereczanka, Stracza und Drujka begonnen. Das Ministerium für öffentliche Arbeiten arbeitet an der Verwirklichung des Projekts betreffend die Trockenlegung der Polesier Sümpfe, was 400 Millionen Zl. verschlingen dürfte, Mit dieser Frage beschaftigen sich auch auslandische Finanzkreise.

Für den Bau von Strassen hat das Ministerium für öffentliche Ar-

nai metais. Pertvarkoma šie plentai: Vilnius—Rodune, Vilnius—Bieniakonys—Lida, Vilnius—Mickunai—Kobylnikai, Vilnius—Rimšenai, Smargonys—Vilejka, Vilnius — Landvaravas, beto dar 4 plentai Naugardelio vaivadijoj.

Sunaikintų ukių ir trobesių atstatymui Viešųjų Darbų Ministerija paskyre 9½ milijono zlotų. Kas link to daromi tolimesni žygiai.

Šiame trumpame apyskaitos straipsnyje negalime aptarti visoj pilnumoj pastangų, siekiančių pakelti rytinių Lenkijos Resp. kraštų ekonominį stovį. Tokios sritys, kaip kredito bendroves, prekybos-ukio, kaip linų auginimas ir išdirbimas sudaro darbo dirvą, kurioj daug kas jau padaryta, betgi planuose kur energiškai dirbama, kad juos įvykdžius, dar kur kas daugiau numatoma. Rytines Lenkijos Resp. provincijos, tas visas žemių kompleksas, prispaustas prie Vilniaus, ir pačios gamtos sąlygomis surištas su Lietuva, nežiurint, kad ir atskirtas nuo jos nepereinama siena, šiandie jau yra skubioj atsistatymo stadijoj. Dabartines politines sąlygos to negerina, bet ir to viso sulaikyti negali. Kartu su jų pažanga keičiasi ir siu žemių naštos kryptys, kurios, vietoj ieškoti savo išdirbiniams artimiausio kelio į juras, randa jiems išeitį pietų-vakarų kryptyj.

beiten im Jahre 1927—28 nur in der Wilna'er Wojewodschaft allein 3.350.000 Zl. bestimmt. Das ist mehr als das dreifache im Vorjahre. Im Umbaustadium befinden sich die Strassen: Wilno—Raduń, Wilno—Bieniakonie, Lida, Wilno — Mickuny—Kobylnik, Wilno—Rymszany, Smorgonie—Wilejka, Wilno—Landwarów.

Für den Wiederaufbau von Gebauden zerstörter Wirtschaften hat das Ministerium für öffentliche Arbeiten 9½ Millionen Zl. bestimmt. Eine weitere Aktion ist im Gange.

In einem kurzen Berichtsartikel sind wir nicht in der Lage voll und ganz jene Bemuhungen zu schildern, die Hebung des wirtschaftlichen Niveau's der östlichen Gebiete der polnischen Republik anstreben. Solche Gebiete wie Kreditkooperativen, landwirtschaftliche und Handelsgenossenschaft, wie der Flachsbau und dessen Verwartung bilden ein Arbeitsfeld auf welchem viel schon geleistet wurde, bedeutend mehr aber sehen die Plane voraus, die sich auf dem Wege einer energischen Realisierung befinden.

Die östlichen Provinzen Polens, dieser ganze Komplex von Landereien, die nach Wilno gravitieren und durch naturliche Bedingungen mit Litauen trotz der Scheidung durch eine unüberbrückbare Grenzlinie verbunden ist, befinden sich heute im Stadium eines rachen Bedingungen erleichtern diesen Wiederaufbau nicht, sie sind jedoch nicht im Stande ihn aufzuhalten. Mit dem fortschreitenden Wiederaufbau andert sich die Gravitierungsrichtung dieser Gebiete, die statt fur ihre Produkte, den nachsten Weg in der Richtung zum Meere zu suchen fur diese den Weg in südlich-westlicher Richtung finden.

EKONOMINIS BENDRADARBIAVIMAS SU PABALTES VALSTYBEMIS.

Pirmais pokariniais metais Lenkijos ukio santykiai su Pabaltes valstybemis buvo labai silpni. Valstybes, kilusios buv. Rusijos imp. griuvesiuose, buvo užimtos savo vidaus ukio sunkenybemis. Nauji rubežiai, tinkamų komunikacinių linijų stoka, galų gale pamatines krašto ukio statybos reikalas siaurino tų valstybių mainų santykius, vienok jie kripo į kuomažiausio pasipriešinimo pusę. Patogiausias jurų kelias ir, kaip pirmu atveju galejo atrodyti, kartu ir naudingiausias, beto turtingų Vak. Europos valstybių kredito pagalba, leme užsienio prekybos kryptį. Vienok pamažu tie santykiai mainesi, Baltijos kraštų ukiškieji organizmai sutvirtejo, todel pradeta ieškoti senų, kadaise juos jungiančių, tarp ko kita, ukio ryšių su Lenkija. Toji-gi, nuo žinomo 1925 m. muitinio konflikto su vokiečiais, sąmoningai pakeitė savo prekybos politikos kryptis. Taip žymus Lenkijos dalyvavimas užsienio prekyboj buvo priklausomas nuo vokiečių rinkos. Nuo to laiko Lenkija savo prekybinius santykius vysto kitu krypsniu. Vietoj lygiagrečio bendradarbiavimo (nuo Rytų į Vakarus ir atvirkščiai) skina sau kelią prekybos santykiams statmenumo kryptyj. Iš vienos puses stengiasi Lenkija padidinti savo apyvartą su pietumis, t. y. su buv. Austrų-Vengrų imp. valstybęmis ir iš kitos puses su šiaure. To viso išdava yra gerai žinomas Lenkijos uostų žydejimas, kaip štai: Laisvojo m. Dancigo ir Gdynios. Šalia santykių vystymosi su užjurio rinkomis, ypatingai su Anglija, dideja prekyba ir su Skandinavų kraštais, pradeda vystytis santykiai ir su Pabaltes valstybemis.

Per paskutinius dvejus su viršum metų Lenkijos prekyba su tais kraštais štai kaip atrode:

Tukstantyse auksinų sulig lenkų užsienines prekybos statistinių davinių.

Kraštas	1926 m.		1927 m.		I-ojl 1928 m. ketvirtis	
	Įvežimas	Išvežimas	Įvežimas	Išvežimas	Įvežimas	Išvežimas
Latvija . .	6,383	5,587	421,162	41,891	6,043	15,411
Estija . . .	187	12,791	1,393	8,027	359	1,611
Suomija. .	725	44, 84	2,268	19,537	441	3,064

Lenkijos importas 1927 m. iš Pabaltes kraštų yra kur kas padidejęs, palyginus su praejusiais metais; tuotarpu nukrito išvežimas, kas pirmoj eilej ryšasi su anglies eksporto sumažejimu, kadangi streikas Anglijoj jau baigesi. 1926 m. eksportas buvo nenormaliai didelis. Pirmos 1928 m. ketvirties davinių negalime taikinti visiems metams. Užsienio prekyba tam tikromis prekemis turi savo sezoną, kas sudaro tai, kad bendras prekybos didis atskiromis ketvirtimis nera lygus.

Bendrai, vienok, galime spręsti, kad prekybos santykiai pasiliko tokie patys, kaip ir 1926 m. Tai patvirtina ir pirklių informacijos, kurios konstatuoja faktą, kad santykiai su tomis valstybemis vis gereja. Pereinant į prekybinius atskirų valstybių santykius su Latvija, reikia pažymeti, kad, pagal latvių statistinių davinių, Lenkijos dalyvavimas *Latvijos* importe 1921 metais reiškiamas 0,5%, 1922 m. —2,39%, 1923—6,%, 1924 — 4,98%, 1925—5,73%, 1926—8,99%, 1927 m. daviniai nera mums iki šiol žinomi. Virš minetų 6 metų laikotarpy Lenkija, iš importuojančių Latvijon valstybių, perejo iš 14 į 3 vietą.

Latvija išveža Lenkijon: kaliošus, linoleum'ą, ultramariną, šviežias ir sudytas žuvis, odas, linus; įveža: anglį, šerius, medvilninius ir vilnonius audeklus, vilnonius verpalus, siulus, javus, cukrų, sodą.

Tolimesniam prekybinių santykių vystymuisi, beabejo, tures teigiamos reikšmes ir Rygoje pasirašyta 1927 m. gruodžio 22 d. laikinoji prekybos sutartis, kuri galios iki pastavios prekybos sutarties sudarymo. Ta sutartis paremta didžiausių privilegijų klauzule. Nuo to laiko Lenkija laikoma Latvijoje lygiai su Vokietija, Švedija, Prancuzija, Anglija ir kit. valst.

Sąryšy su tuomi Lenkijos prekes nepapuola Latvijos maksimales tarifos naguosna, kuri taikoma tik toms valstybems, kurios su Latvija jokių prekybinių sutarčių nesudare. Prekybinio traktato pasirašymas tures dideles reikšmes Lenkijos druskos ir žibalo importui Latvijon. Iš antros vel puses tas visa turi padidinti Latvijos eksportą Lenkijon.

Ir su *Estija* santykiai kas kart vis dideja. Padidejimas Estijos importo Lenkijon matomas buvo jau pasiremiant ankščiau duotais statistiniais daviniais. Tarp įvežančių valstybių savo prekes Estijon, Lenkijos prekes 1924 sudare vos 1%, gi 1925 m. — 1,6%, 1926 m. — 10%, ir tokiu budu Lenkija užeme 4-tą vietą.

Estija išveža Lenkijon batus, odas, odinius išdirbinius, telegrafo, telefono ir radijo aparatus, žuvis, linus ir vatą. Pas save iš Lenkijos įsiveža: cukrų, naftos produktus, drobę, siulus, maišus, pataso rugštis, emalinius indus, stiklo išdirbinius ir t. t. Lenkų-estų prekybos sutartis pasirašyta Taline 1927 metais vasario m. 19 d.

Lenkijos eksportas *Suomijon* sumažejo, kai tuo tarpu importas iš Suomijos vis dideja. Suomija importuoja iš Lenkijos: rugius, cukrų, ąžuolinius medžius, anglį, žibalą. Lenkijon-gi Išveža galvijų odas, įrankius pieno dirbiniams, špuleles, tekturą, popierį. Lenkų-suomių prekybos sutartis pasirašyta 1923 m. lapkr. 10 d. ir nuo to laiko nuolatos be jokių pataisų atnaujinama yra.

Kaip matome, Lenkijos prekybiniai santykiai su Pabaltes valstybemis nugali pamažu pokarinius sunkumus ir kas kart vis tvirteja. Ir paskutiniu laiku sudarytos sutartys su Latvija ir Estija tures teigiamos reikšmes į tų santykių išsivystymą. Prekybinius santykius su Suomija trukde iki šiol dideles fraktų kainos ir tam tikra duokle, kurią Lenkija mokejo Dancigui, nes jis iki šiol laike Lenkijos jurų prekybos monopolį. Gdynes uosto augimas ir ankstyvo prekybos laivyno vystymasis tures teigiamos įtakos į prekybinių mokesnių sumažejimą, o iš čia ateities perspektyvos atrodo gana geros. Latvių-estų muitines unijos siekimas sutinkamas Lenkijoje simpatingai. Tas visa sustiprins ukiškąją tų kraštų padetį, kadangi padides jų išvežimo rinka o kartu ir gamyba, kurios dalis tikrai ras sau tinkamą vietą Lenkijoj. Tinkamo geležkeliais susisiekimo stoka o ypatingai stoka normales komunikacines linijos Libava—Romnai kartu su plačiai žinomomis Libavai pasekmemis, užinteresuotoms valstybems atidaro vartus rimtam darbui, kad pašalinus ligšiolines kliūtis. Butino bendradarbiavimo supratimas, kad pralaužus sunkenybes ir išvysčius Lenkijos ir šiaures Pabaltes valstybių mainų santykius, žengia pirmyn. Trumpiausias laikas, kada visų tų kraštų ukiškųjų sferų atstovai gales susitikti — yra tai artinančiosios Šiaures Muges Vilniuj.

PIRMOSIOS VILNIAUS MUGĖS.

Ir Vilnius dabar susilauke dideles reikšmes ukininkystes gyvenime įvykio. Tuo įvykiu yra I-osios Vilniaus Muges ir kartu dvi parodos: Ukio-Pramones ir Kulturos. Ir kai nuo kelių metų lenkų miestuose ruošiamos Muges pradejo nepaprastai vystytis, atsiekdamos žymių ukio rezultatų, tai ir ist. Lietuvos kraštų visuomenes tarpe kilo mintis įrengti panašią pas save imprezą. Ypatingai ukiškosios Gardino sferos buvo tos nuomones, kad tiktai Gardinas tetinka ateinančioms Mugems. Ir tik pertraktacijos su Vilniaus sferomis, ypatingai su Vilniaus m. municipalitetu, sutaike dalyką taip, kad Vilnius, buvusi istorines Lietuvos sostine, paskirtas liko Mugių vieta. Ir Vilniaus Mugių tikslas, tos imprezos inicijatorių nuomone, iš vienos puses turįs buti ukiškojo stovio parodymas tu kraštų, kurių centru yra Vilnius, o iš kitos puses sudaryti okaziją, kad susipažinus su Pabaltes kraštais ir tautomis ir tuo pačiu sunormavus su tais kraštais ukiškąjį bendradarbiavimą.

Ukiškai su Vilnium surištoms žemems ir deliai specifinių sąlygų neturinčioms užsienines mainos galimumo, ypatingai tas antras reikalas turi nepaprastai svarbios reikšmes. Iš tos kertes žiurint, 1927 m. gruodžio men. pradeta tie projektai vykdyti. Ir 17 gruodžio susidare Vykdomasis Vilniaus Mugiu Komitetas su Viln. m. burmistru, p. Juozu Folejewskiu, priešaky. Pradeta ieškoti Vilniaus mieste vietu, tinkančių busimoms Mugems ir Parodai. Tas dalykas pasirode gana sunkus, bet galu gale išrinkta Botanikos ir Bernardinų parkų plotai, kurie nors ir gražiausi yra, vienok neturi betarpio susisiekimo su gelžkeliu, kas trukdo eksponatu tranzitą, bet deliai laukiamo musu Mugiu vystymosi, ateity reikes ieškoti nauju, didesnių aikščių, labiau tinkančių naujausiems komunikacijos reikalavimams.

Ir šiandienis Mugių-Parodos plotas apima apie 100 tukstančiu kv. metrų paviršiaus, sudarydamas vieną ištisą aikštę, kur ar tai Vykdomojo Komiteto, ar tai atskirų parodos reprezentantų lešomis statomi tam tikrai pritaikomi pavilionai ir maži namukai. Ir statybos darbai, kuriems jau suvartota keli šimtai tukstančių auksinu, jau yra baigiami, o atidarant Muges, t. y.. 18 d. šio men. bus jau viskas baigta. Visa Mugiu-Parodos talpa apima 1-ną svarbiausią pavilioną, 25 privačius pavilionus, beto Prek.-Pram. Mokyklos rumus ir Bernardinų muru dalį, kur telpa Vilniaus Universiteto Dailes Skyrius. O Mugese bus išstatoma ištisų lenkų ir užsieninių firmų eksponatai, Aukšt. Silezijos pramones did. išdirbiniai, elektrotechniniai išd., guma, popieris, ukio mašinos ir reikmenys ir, galų gale, valgomųju dalykų išdirbiniai.

I-OSIOS VILNIAUS MUGĖS.

Svarbiausio paviliono fragmentas.

Ukio - Pramonės Paroda apims šiuos skyrius: bendrą ukio skyrių, kuris tilps E. Dmochowskos Prek.-Pram. Mokykloj, laikinai perkeistoj pavyzdingu pavilionu; Botanikos parke po atviru Dangum—ukio mašinu skyrių. Be to žymioj Bernardinų sodo dalyj ruošiamos yra daržu ir vaisinių augalų parodos, o taip pat specialiai įrengtoj parko sodžialkoj galima bus matyti, kad ukio paroda apims ir paukštininkystes skyrių, kuris mus vilioja „Czuwaj" Dr-jos didžiausiu rupesniu ruošiama — Pašto Karveliu Paroda.

Del visai suprantamu aplinkybiu dideles reikšmes duodama ir Kulturos Parodai.

Toji Paroda tilps senuose Bernardinų muruose, kurios naudai Vilniaus Universiteto Dailes Skyrius atidave visus butus. Puikus tas senoves rumas bus centrine Mugių-Parodos jega, o tai deka savo puikiu architektinių bruožų, kaip ir todel, kad čionai tilps įvairiausi eksponatai, nušviečiantieji Vilniaus ir Naugardelio kraštų kurybines minties pastangas, kuri iš to seno miesto nuo amžiu sklinda po plačiausius kraštus.

Kulturos Parodos visumon įeina: žemelapiai, planai, statistines tabelės, modeliai, tam tikra literatura, liaudies ir „švariojo" meno eksponatai, t. y. piešiniai, paveikslai ir skulpturos išdirb.

Paroda susideda iš šiu skyrių, etnografinio, paruošto Liaudies Pramones Dr-jos pastangomis; Vilniaus Bibliofiles Draug. — knygų parodos, administracinio skyriaus, visuomenes pagalbos skyrius, sveikatos, pramones, tikybų, viešųjų darbų ir vandens kelių.

Menas, kuriam skirta yra porą salių, kuriose tilps žymus veikalai, charakterizuojanti Vilniaus meno vystymąsi nuo seniausių laikų iki šių dienų.

I-ame Bernardinų muru aukšte ruošiamos taip vad. garbes sales ir spaudos kabinetas. Tos originales parodos inscenizatoriumi yra gerai Vilniui pasitarnavęs Dailes Skyriaus profesorius — Ferdinandas Ruščyc'as.

PO POZNANĖS MUGIŲ.

Lenkija, atgavusi savo nepriklausomybę, konsekventiškai siekia prekybinių santykių išrutuliojimo su užrubežiu. Tam tikslui pirmon eilen tarnauja mugės. Kontaktui su Vakarų Europa ir su kitais pasaulio kraštais buvo suorganizuotos tarptautines Poznanes muges. Š. m. gegužes menesy, tos muges buvo jau aštuntą kartą. Ju rezultatai buvo labai geri. Apie mugių išsivystymą liudyja skaitlines. Kuomet 1925 m. jos sutrauke 920 dalyviu, 1926 m.—1400, 1927 m.—1450, — tai šiais metais dalyviu skaičius pasieke 1620, kurių tarpe 450 buvo iš užrubežio. Tai yra nuošimtis, kurio retai gali pasigirti Europos muges. Apie svetimų eksponatu antpludį liudyja skailines. 1926 m. atvežta 75 tonai pavyzdžių, 1927 m. — 240 ton., pagaliaus 1928 m. — 561 tonas.

Skaitlingiausiai dalyvavo sekantieji kraštai: Vokietija (28%), Prancuzija (26%), Austrija (16%), Anglija (7%). Suvienytos Amerikos Valstybes (6%), Čekoslovakija (5%), o toliau Šveicarija, Belgija, Švedija, Italija Graikija, Danija, Holandija, Palestina, Brazilija, Turkija ir Vengrija. Eile kitų valstybių atsiunte savo interesantų burelius ir prekybinius atstovus. Tarp kitų atvyko interesantu bureliai iš Graikijos, Palestinos, Syrijos, Bulgarijos ir Turkijos, o taip pat ir didelis skaičius žurnalistų. Didžiausios eksporto tranzakcijos atliktos Prancuzijon, Vokietijon, Švedijon, Finlandijon, Austrijon, Graikijon, Jugoslavijon, Alžyran ir Turkijon.

Tarp eksponatų svarbiausią, vaidmenį loše sekantieji išdirbiniai: metaliniu (40%), visų užimtu vietų medžio 10%, — audinių ir konfekcijų (30%), popieriniai, cheminiai ir kiti.

Didžiausią pardavimą turejo automobiliai, žemes ukio mašinos, vandentraukių instaliacija, cheminiai gaminiai, odiniai išdirbiniai, popieriniai, galenterija ir kitos pramones šakos. Atliktu tranzakcijų suma, kelius kart viršijo praejusius metus. Iš atsilankiusiųjų atkreipe domę didelis skaičius pirklių iš rytines Lenkijos dalies, kuri ankščiau tepalaike silpną kontaktą su Poznanes mugemis. Mugiu eiga, visų pirmą liudyja apie tai, kad Lenkijos vidaus rinka, lengvai suvartoja kas kart didesni prekių skaičių.

Taip geras mugių išdavas, mugių direkcija visai teisingai vertina kaipo prirodymą, kad ekonomine konjuktura Lenkijoj ir ateičiai atrodo gera. Konjuktūros nusilpnejimas o dar gi dalinas pakrikimas kai kuriose Europos valstybese, rodo didesnį susiinteresavimą lenkų rinka. Užsienio pirkliai tikisi pareikalavimo Lenkijoj, kur konsumcija šiandien ne tik kad ne silpneja,—bet kaip parodo, tarp kitako Poznanes muges,—nuolat auga.

Pirklių dalyvavimas iš 20 su viršum Europos valstybių, Azijos, Afrikos ir Amerikos, rodo, kad Poznanės muges turi jau šiandien nemažos tarptautines reikšmes.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **Vilnius, ul. Lwowska 35.**

Redaktorius: **Pranas Andrys.** Atspausdinta spaustuvej „ZORZA, Vilnius, Vilniaus g-ve 15. Leidejas: **Fortunatas Petrošius.**

RYTŲ MUGIŲ KAMPANIJA LVOVE

1928 m. rugsėjo mėn. nuo 2—12 d.

Pokariniu visuomenių ukiškame organizme nuo senų laikų egzistuojančios muges turi visai kitos reikšmės. Iš prekyvietes, tarnaujančios neskaitlingos grupes pirklių interesams ir mažai teturinčios reikšmes į visuomeninių reikalų painiavą, — dabarties muges — tai energijos akumuliatorium ir visų kūrybinių reiškinių ekspansine jega ir visuomenine energija. Iš čias tas švelnus į tą naują ukiškosios organizacijos formą pokariniu visuomenių atsinešimas. Iš čia tos institucijos laimejimas, kuri beveik kasdieną stato naujas mugių imprezas, siekiančias tolimiausių žemes rutulio vietu ir kas — reikia pripažinti—nekartą išaukdavo pamatuotos kritikos balsą ir, kaip kiekvienas buinumas, atitraukdavo nuo mugių plačias simpatikų ir entuzijastų mases.

Lenkija gali tuo didžiuotis laimingai aplenkus tuos žalingus buinumus. Išskyrus parodų imprezas, ruošiamas ypatingais atsitikimais, kurios jau ir iš tos priežasties neišeina iš vietines ir tam tikru sumetimu reikšmes ribų, Lenkų mugine politika remia šias dvi mugines imprezas: Poznanes ir Lvovo. Reikšme, teritorijalis plotas ir veikimo ribos abiejų šitu muginių imprezų yra visai kitokios. Kai Poznanes Muges, atsižvelgiant į tai, kad randasi vakarinej valstybes dalyj ir kartu turi įtekmes labai pramoningose sferose, pastate sau uždaviniu platinti kaskart vis auganči ir žydinčią lenkų pramonę, tuo tarpu Lvovo Rytų Muges nuejo kitu keliu. Lvovas, turįs seniausias prekybos tradicijas, gi komunikacijos atžvilgiu budamas geriausioj geografinej padety iš Vakarų į Rytus, ir nuolatinio pasiruošimo reikalas prie Rusijos vartų tuo momentu, kada tas kraštas bus į Europos ukio kompleksą įjungtas, ir, galų gale, ta aplinkybe, kad beveik 7 milijonine teritorija, kurią Lvovas apima, sudaro plačią ir talpią rinką,—tas visa sudare tai, kad Rytų Muges nuo pat savo atsiradimo pradžios atsireme į labai universalų pamatą ir, ypatingai, įgavo be galo komercinį pobudį. Tie Rytų Mugių bruožai per visas jų ligšiolines kampanijas apsireiške pagrindiniu motivu. Kiekvienai Rytų Mugių imprezai tie bruožai teikia geros išvaizdos ir ypatingos reikšmes. Gražioj Rytų Mugių aikštej per 10 rugsejo men. dienų esti Lenkijos ir užsienio komercinių jegų žavinti savo judesiu revija. Suvažiuoja skaitlingos pirklių minios iš Vokietijos, Austrijos, Čechoslovakijos, Vengrijos, Balkanų ir Pabaltes kraštų, kad suradus savo dirbiniams naujas prekyvietes ir kartu patenkinus visus savo reikalavimus tikrąja lenkų produkcija. Apie užrubežiaus susiinteresavimą Rytų Mugemis geriausiai rodo skaitlines, kurios pasako užrubežinių klientų skaičių. 1927 metų oficiale Rytų Mugių statistika užregistravo 1.515 prekių reprezentantų, kuriu 398 buvo užrubežinių arba nuošimčiais paemus—26,27%. Tos skaitlines geriausiai rodo Rytų Mugių reikšmę. Jei be to imsim domen, kad kasmet Rytų Muges aplanko 150.000 asmenu ir kad Mugių apyvartos suma siekia dešimčių milijonų zlotų, tai suprantama, kokios dedeles reikšmes turi Rytų Muges lenkų krašto ukininkystei. Rytų Mugių organizacija nors ir panaši į Europos analogines įstaigas ir gerai pas save yra įrengusi naujausią muginę techniką, vienok Mugių problemą supranta savotiškai, t. y. sulig savosios ukininkystes nurodymų ir atskirų reikalavimų kertes. Rytu Muges savo universalumo ribose taiko gana sumanią ir aiškią eksponatų segregaciją. Visos branžos telpa 21-noj prekinej grupej, o patogūs technikos ir mugių statybos įrengimai duoda galimybes visokeriopai eksponatų grupiruotei. Rytų Muges, atsižvelgdamos kiekvienos laiko koniunkturos, stengiasi tai ar kitai prekių grupei duoti tam tikros reikšmes. Ypatingai paskutiniais metais, ukiškajam stoviui pagerejus ir greitu laiku padidejus užsiinteresavimui naujausiais racijonaliais budais techninių gaminių išdirbimu. Rytų Muges rupinosi ypač mašinu, motorų ir kitų pan. d. prekyba ir atsieke tuo atžvilgiu gana teigiamų rezultatų.

Ruošiamasi visu užsimojimu į 8-tą šių metų Rytu Mugių kampaniją, kuri bus rugsejo men. 2 — 12 d. Be abejones šimete kampanija bus tolimesniu Rytų Mugių evoliucines organizacijos etapu, žengs ir toliau tuo keliu, kuriuo ta institucija be atodairos laimingai žengia, noredama įgyti lenkų ukio gyvenime priekines vietos ir titulo. Šių metų Rytų Mugių darbų pradžios perspektiva yra gana naudinga, gi-krašto konsumpcines ir savarankių įstaigų jegos padidejimas leidžia speti, kad šimete Rytų Mugių kampanija pralenks prieš tai buvusias ir taps tikru evenementu pramones ir prekybos srityse.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI.

Ponui K. iš Šiaulių. Širdingai dekojame už padarytas pastabas. Kiek galedami pasinaudosime iš jų ateity. Šiandieninese sąlygose sunku reikalauti praktiškų informaciju.

Artimesnes informacijas apie Vilniaus muges, Tamsta rasi šiame numery.

Ponui Z. Kaune. Ant kiek mes žinome, iš Lietuvos kreiptasi į nekurius lenkų laikraščius su propozicija prekybinių atstovybių paemimo. Kuomet susinormuos santykiai tarp Lenkijos ir Lietuvos, tokios atstovybes atsiras labai greitai. Kai kurios firmos jau nuo senai turi nustatytus santykius. Platesnes informacijas, tur but, galetu suteikti Eksporto Institutas Varšuvoj (Instytut Eksportowy w Warszawie) (Elektoralna 2).

„Patriotui“ iš Mariampolės. Politika ne užsiimame. Esame ekonomine leidykla. Diskusijas tokiame tone, kaip kad Tamsta pradejai — nevedame. Tamstos patriotizmas yra mums gerai žinomas savųjų tarpe. Šovinizmo nestoka ir pas mūsų.

Ponui X. iš Klaipėdos. Prašytume artimesnių informaciju.

ANTWORTEN DER REDAKTION.

Herrn K. aus Szawle. Fur die von Ihnen gemachten Bemerkungen danken wir herzlichst. Wir werden von Ihnen in Zukunft nach Möglichkeit Gebrauch machen. Es ist allerdings schwer unter den heutigen Umständen praktische Informationen zu verlangen. Nahere Informationen uber die Wilnaer Messe werden Sie in dieser Nummer finden.

Herrn Z. in Kowno. Soweit wir informiert sind, wandte man sich aus Litauen an gewisse polnische Blatter mit dem Vorschlage Handelsvertretungen zu ubernehmem. Sollten die Verhaltnisse zwischen Polen und Litauen geregelt werden, durften solche Vertretunden sehr rasch entstehen. Gewisse Firmen haben schon seit jeher feste Verbindungen. Nahere Informationen durfte sicherlich das Exportinstitut in Warschau (Elektoraina 2) erteilen können.

Dem „Patrioten“ aus Marjampol. Wir beschaftigen uns nicht mit Politik. Wir sind ein wirtschaftlicher Verlag. Wir fuhren keine Diskussion in einem Tone, wie Sie ihn angeschlagen haben. Ihr Patriotismus ist uns unter den eigenen gut bekannt. Es ist schwer, auch wir haben unsere eigenen Chauvinisten.

Herrn X. aus Memel. Wir wurden um nahere Informationen ersuchen.

SILEZIJOS SUVIENYTOS „KRÓLEWSKA ir LAURA“ LIEJYKLOS

KALNŲ-LIEJYKLŲ PRAM. AKCINĖ BENDROVĖ KATOVICOSE, (Konckio gatvė).

(Telef.: 600, 899, 2262, 2263).

Silezijos Suvienytos „Królewska ir Laura“ Liejyklos apima daug didesnes darbo sritis, negu tai, ką jų vardas rodo. Dargi papildyto pavadinimo „Kalnų-Liejyklų pram. Akcines Bendroves“ vardas neleidžia iš karto suprasti to „vertikalio ryšio“ visokeriopo darbo visumos, kokiu ta bendrove yra. Apart dviejų, Kr. Hutos ir Siemianovicų liejyklų, kurių pirmoji 1797 m. įkurta, o antroji 1835 m. ir, kurios 1869 m. buvo suvienytos, kadangi pirmoji jų „Lauros“ Liejyklų savininko hr. Donnersmarck'o įgyta buvo nuo prusų karaliaus, — bendrove turi anglies ir geležies rudų kasyklas, kokso įmones, beto dar visą eilę kitų įmonių, žinomų „Warsztaty Kolejowe“ vardu, kadangi svarbiausiu produktu yra gelžkelio reikmenų išdirbiniai, kur medžiaga perdirbama, ir mašinų dalių dirbtuves, žinomas „Huta Zgoda“ vardu.

1927 metų anglies produkcija sieke 2.500.000 tonų (iš kurių virš ½ milijono tonų anglies, pereinančio į koksą), kokso įmonių produkcija viršijo 120.000 tonų ir visa eile vertingų pašalinių produktų, kaip štai: teras, benzolas, amoniako druska.

Žymią anglies ir kokso produkcijos dalį suvartojo nuosavios Kr. Hutos ir Siemianovicų liejyklų įmones, kurioms geležies rudų pasirupinama iš nuosavių Čenstakavos ir Milžiniškų Kalnų (Gór Olbrzymich) apylinkių rudos kasyklų.

Tai yra ledams vežti vagonas, padarytas Silezijos „Suvienytų Królewskos ir Lauros Liejyklų“ dirbtuvese, kuriose paskutiniu laiku išsivystė turtinga specialių vagonų produkcija, kaip štai: vagonų šaldytuvų, kalnų pramonei vagonų, cisternų ir kit.

Tos įmones apima dideles krosnis (5-kias Kr. Hutoj ir vieną Siemianovicose), plieno dirbinius, velenų dirb., vamzdžių dirb., geležies liejyklas ir mašinų dalių dirbtuves, grąžtų dirbtuvę, blekų trintuves, resorsų ir tamprių dirbtuvę, dalinai kaustytų ratų dirbtuvę, vagonų dirbtuvę, geležinių dirbinių ir įvairių sraigių statybai įmones, kurios, tarp ko kita daug padejo statant Gdynes uostą. Tas metalurgijos kompleksas 1927 m. pagamino apie 1.500.000 tonų pusiau perdirb. žal. medž. 330.000 pilstyto plieno tonų ir 255.000 tonų veltų dirbinių. Beto dar reikia prideti tų įmonių produkciją, kurios kas menesį pagamina 300 tonų trintų išdirbinių, 700 resorsų, 4000 suktų tamprių ir ištisas virtines ratų, vagonams ir vežimams ašių, lankų ir t. t... Ypatingai įsidemetina visokios rušies prekinių vagonų produkcija, tinkamų platiems ir siauriems gelžkeliams, kurių svarbiausi štai: vagonas—šaldytuve, cisternos, vagonai angliams vežti, vopnai vežti, vagoneliai darbininkus vežioti kasyklose ir t. t. Bendroves geležies ir anglies eksportas yra gana didelis. Bendroves anglis siekia Baltijos jurų, Viduržemio su Italija priešakyje, o Bendroves velenų dirbtuvių išdirbiniai pardavinejami yra ir antrame žemes pusrutulyje, paskutiniu laiku Čilej ir Japonijoj.

Bendroves priešaky stovi Priežiuros Taryba, kurios pirm. yra ordinatas hr. Potockis o v.-pirm. Weimann'as Schwabach'as, beto Valdyba, susideda iš pirm. p. inž. Kiedrones, buv. Pram. ir Prek. Min. ir p.p. J. Haases' ir P. Bernhardt'o.

Pardavimu užsiima p. Grodziecki's, buv. Aprovizacijos Ministeris, gi viso kalnų skyriaus vedeju yra inž. R. Šnapka.

FERROMETAL

AKTIENGESELLSCHAFT

KATOWICE

Strasse: Mielęckiego Nr. 8

Telefon: 1726, 1980, 2287. Telegrammadresse „Ironmetal“

RUDOLF MOSSE CODE

Verzinkte Dachbleche, Fein-, Mittel, und Grobbleche, Compoundbleche zum Pflug- und Tressorbau, Stab- und Bandeisen, Träger, Schienen, Feder- Schlitten-, Griff-, Stollen-, Beleg-, Schar-und Bohrstahl, Werkzeug- und Konstruktionsstahl, Schrott, Zinkweiss, Neu- und Altmetalle.

FERRUM

Akcinė Bendrovė

KATOWICE

AUKŠTOJI (SILEZIJA).

Santos — Brazil

Kalti-geležiniai vamzdžiai ir nustatytų formų įvairus lydiniai, jungiami sunerimais su vandens gazu, kurių skersmuo be sienelių nuo 300 — 3000 mm., tinkantieji vandentraukiams, kanalizacijai; be to vamzdžiai gazui, garui, ropai ir t. t. Įvairaus didumo sieneles ir sunerimai. — Aukštos įtampos turbininiai laidininkai hidro-elektrotechninems stotims. Visokios rušies katilai ir rezervuarai. Plieniniai lydiniai, kurių kai kurie siekia 12000 kg., tinkantieji visokiems reikalams. Sunkiųjų vežimų ašys, vamzdžiai, šriubai, nitos, gelžkelio ir telegrafo reikalams medžiaga.

METINĖ PRODUKCIJA VIRŠ 20.000 TONŲ.